

CASA CU FELINAR ROȘU

Indemn să intru în viața politică românească de cei care îmi vor doar „binele”, mă gândesc nu să accept, ci cum ar suna declarația mea de avere, dacă aș primi.

Cred că astfel: Da, sunt un om bogat; l-am cunoscut pe Radu Beligan și am stat la un scaun distanță de dânsul pe scenă.

Am amintiri cu Adrian Păunescu, de la care am aflat că poet consacrat ești doar atunci când primești o scrisoare din străinătate și pe plic, în loc de adresă, e scris doar numele tău.

Am stat la taifas, din amiază până în amurg cu Gheorghe Leahu, de la el știu că a fi îngropat nu e tot una cu a muri. „Sunt atâția oameni „morți”, neanunțați, dragă Vasile, care totuși se mișcă, vorbesc zgomotos, se rățoiesc în fel și chip, împing și se împing și, cu toate că dispun de acte în regulă ca de ființe nedecedate, semenii lor i-au uitat și-i ignoră cu mult timp înainte să le apară ferparul la mica publicitate”.

Am băut vin bisericesc cu Sebastian Papaiani și m-am îmbogățit aflând că cine e zgârcit cu sufletul său e un nenorocit.

Vorbind cu George Motoi am înțeles că nu există vârstă care să împiedice un bărbat să iubească o femeie frumoasă, așa cum romanțierul Ion Marin Almăjan m-a convins că un bărbat adevărat moare la locul și pe vorba sa.

Am înnodat dorul de tradiții cu Tudor Gheorghe și i-am stat alături pe scenă lui Ion Caramitru.

Am debutat la Teatrul de Comedie, încurajat de Ion Cocora și am primit în cabină felicitările lui Claudiu Bleonț. L-am jucat pe Goldoni pe scena Teatrului Național din Tirana la scurt timp după ce am dat viață doctorului din Mincinosul pe „bina” Teatrului Leon Danovski din Constanța.

I-am ascultat recitând în clinchet de pahare pe Petre Stoica și Damian Ureche.

Am fost oaspetele Arhimandritului de venerată amintire, Arsenie Papacioc, de la care am învățat - dar prețios - că în umbra tristeții se clocesc ouăle diavolului.

Am încheiat interviuri cu Valentin Uritescu, cu prietenii mei, Eugen Cristea și Diodor Nicoară, cu Vladimir Jurăscu și cu Cezara Dafinescu; Cezara, frumoasă ca o prințesă polonă și

cu mulți, mulți alți oameni care nu vor muri odată cu umbra lor.

Am fost primit de Ovidiu Papadima în biroul său de acasă, însoțit fiind de maestrul Hristu Căndroveanu, omul care mi-a susținut debutul editorial la 27 de ani. La 45 de ani, versurile mele apăreau în volum la Paris, talmăcite măiastru de Nicolas Trifon, iar la 50 de ani m-am regăsit în monumentală *Istorie a Literaturii Române* a lui Marian Popa.

Am cântat cântece din sud cu Teohar Mihadaș și sunt dator cu recunoștință maestrului Cornel Ungureanu, care mi-a susținut obținerea cetățeniei literare.

Și scriu acestea toate, în Munții Zarandului. De jur împrejur, pacea pădurilor, înfiorată cu delicatețea cu care o pană încrețește oglinda apei, de cântecul mierlei, de ronțăitul veruștelor, de mugetul cerbilor și de volbura pârâului care coborând, devine... mare.

Da, sunt un om bogat, prea bogat pentru a primi să intru în casa cu felinar roșu a politicii românești.

Vasile TODI

DIN POEZIA FRUMOASĂ A LUMII

Niciodată Toamna...

Tudor ARGHEZI

*Niciodată toamna nu fu mai frumoasă
Sufletului nostru bucuros de moarte.
Palid așternut e șesul cu mătășă.
Norilor copacii le urzesc brocarte.*

*Casele-adunate, ca niște urcioare
Cu vin îngroșat în fundul lor de lut,
Stau în țărnu-albastru-al râului de soare,
Din mocirla cărui aur am băut.*

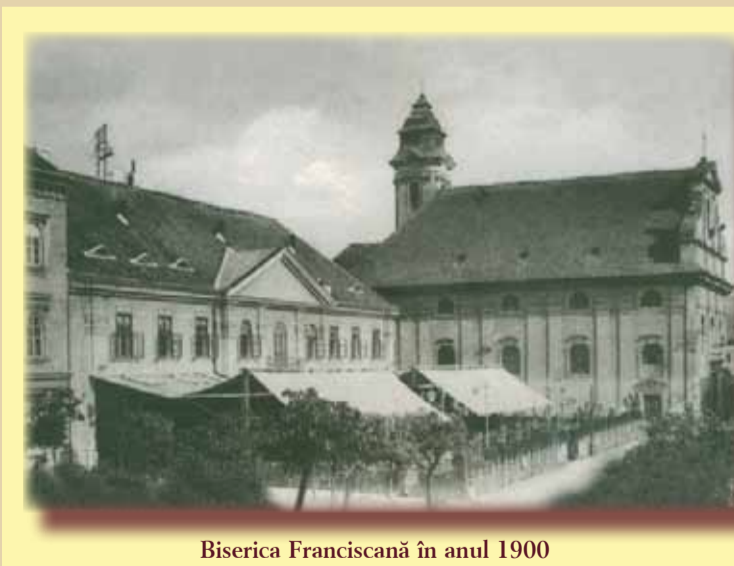
*Pasărilor negre suie în apus,
Ca frunza bolnavă-a carpenului sur
Ce se desfrunzește, scuturînd în sus,
Foile-n azur.*

*Cine vrea să plângă, cine să jelească
Vie să asculte-ndemnul nențeles,
Și cu ochii-n facla plopilor cerească
Să-și îngroape umbra-n umbra lor, în șes.*

LA PAS PRIN CAPITALA BANATULUI • LA PAS PRIN CAPITALA BANATULUI

IOAN HAȚEGAN

Pe strada E. Ungureanu, la nr. 1, se află una dintre cele mai vechi clădiri ale orașului. În 1716, călugării franciscani de la Bosnia primesc locul de 40 stânjani spre a-și construi o biserică și o mănăstire, pe locul a 4 case „turcești” și a unui mecat. Biserica se zidește între anii 1733 și 1736. Surse neconfirmate vorbesc despre mănăstire ca fiind mai timpurie. Oricare ar fi unul, clădirea datează din prima treime a veacului al XVIII-lea. Ea servește drept adăpost franciscanilor, apoi iezuiților și, în final, piariștilor. Aici a funcționat primul liceu din oraș: cel iezuit. Preluată de către călugării ordinului piarist în anii 1788, clădirea va adăposti liceul piariștilor - unul dintre cele mai faimoase din oraș. În aceste săli, cei mai buni elevi (de naționalități și religii diferite) au învățat timp de 122 de ani. Majoritatea lor au avut cariere frumoase; era o cinste dar și o garanție să fi fost elev la piariști. Printre mulții săi elevi

Biserica Franciscană în anul 1900

iată-l și pe Ioan Slavici, ca să nu mai vorbim de cardinali, episcopi, generali, comiți, primari, profesori etc. Odată cu mutarea liceului în noul sediu (lângă spitalul de copii), clădirea este preluată de primărie și trasformată, din 1907, în Conservatorul municipal. Anii și oamenii au

trecut, dar clădirea și menirea sa actuală au rămas. Școala de arte este o prezență în viața orașului. Tot aici se mai află Centrul Creației Populare și Ansamblul Banatul. Ample lucrări de restaurare s-au efectuat la începutul anilor '90. Ele au conferit soliditate clădirii, dar și funcționalitate și chiar și frumusețe. Păcat că fațada nu a fost tratată corespunzător. Căci, odată intrat, vezi zidurile cu bolți frumoase arcuite, o scară veche, veche, săli mici, discrete, dar călduroase, un etaj întâi cu aceleași elemente, în partea din spate există un corp de clădire - azi comun cu restul - cu două etaje. Ceea ce impresionează aici, alături de ateliere, este sala de spectacole: frumoasă, încăpătoare și discretă (cine știe oare că există o asemenea sală chiar în centrul orașului?). Și mai are școala de arte ceva: o curte formidabilă, lucrată cu grijă, cu o aură romantică și o scenă în aer liber. Pe când întâlnirile, spectacolele, show-urile de toate felurile pe care oricine ar prefera să le vadă aici? Aude cineva?

Foaiia de Giarmata

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

O zi frumoasă precum sufletul oamenilor din GIARMATA

Se spune în tradiția populară că de sărbătoarea hramului bisericii, sau Ruga, cum mai este cunoscută, vremea din ziua respectivă este asemeni sufletului oamenilor din localitate. Și dacă acest lucru este adevărat, locuitorii comunei Giarmata sunt niște oameni cu suflet bun și curat, asemeni zilei însorite de care au avut parte în 8 septembrie. Această zi a fost una cu totul deosebită. Asta pentru că la această dată, de sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului, se celebrează hramul bisericii din centrul de comună și, implicit, Ruga.

Sărbătoare a debutat, cu slujba oficiată la Biserica Ortodoxă „Nașterea Maicii Domnului”, care a fost onorată de prezența oficialităților locale, a Ministrului pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Mediu de Afaceri și Turism, Maria Grapini, a senatorului Matei Suciuc și a deputatului

Bucuria, exprimată prin joc

„Sunt mândră să văd că tinerii din comună sunt primii care urcă pe scenă”

Ileana Curtuius

În fiecare an, la noi în comună se desfășoară Ruga. Pentru noi este o sărbătoare importantă, mai ales că acum sunt încurajați copiii din comună să danseze. Și eu am nepoți la dansuri și sunt mândră să văd că tinerii din comună sunt primii care urcă pe scenă. Mă bucur și îmi place foarte mult că avem interpreți din alte zone și cântăreți cunoscuți. Văd că domnul primar ne-a adus mai mulți artiști decât erau în anii trecuți și petrecerea este mai mare. Este foarte frumos și foarte plăcut ceea ce au făcut. Scena pe care au făcut-o este foarte frumoasă, iar pentru noi, cei mai în vârstă au fost scaune pe care am putut sta să vedem spectacolul. Văd că domnul primar, chiar dacă e abia la început, își dă foarte mult interesul. A făcut și Ruga foarte frumoasă și se îngrijește și de comună. Din câte am auzit acum vrea să bage canalizarea, ceea ce noi nu am avut până acum. Sperăm ca de acum, de la an la an Ruga comunei Giarmata să fie tot mai frumoasă și să avem parte de bucuria pe care am avut-o și în acest an.

„Este peste ce m-am așteptat”

Lăcrămioara Mocanu

De când s-a anunțat că este Ruga, abia am așteptat să vin. Este superb tot ce se întâmplă aici. M-am mutat de curând în Giarmata, sunt bănățeană, dar nu am văzut rugă care să aibă un repertoriu atât de variat și artiști atât de

lui Petru Andea. Aceste prezențe ne confirmă, dacă mai era nevoie, importanța comunei Giarmata la nivel județean și național, dar și bunele relații menținute de administrația locală cu cea națională, în demersul de modernizare și ridicare a comunei.

Dumnezeu a hărăzit oamenilor o zi cu soare, o zi în care să se poată bucura de spectacolul prezentat după-amiaza pe scena amplasată lângă

Căminul Cultural din Comună. Domnul primar Virgil Bunescu i-a salutat pe toți cei prezenți, laudând receptivitatea Consiliului Local în organizarea acestei fastuoase Rugi, după care a luat cuvântul deputatul Adrian Diaconu, prezent și el la acest eveniment de suflet al comunei. Înaintea începerii programului artistic, copiii comunei noastre - pe categorii de vârstă - tinerii care muncesc neobosit la Ansamblul „Sânziene

cunoscuți. Nu spun asta pentru că acum stau aici, dar chiar este peste ce m-am așteptat. După cum vedeți e și foarte multă lume prezentă, atât din comună, cât și din afara ei, probabil tocmai pentru că s-a dus vestea de ce Rugă va fi la Giarmata. Nu am mai văzut atâția oameni la o rugă, atâția cântăreți de renume, o organiza-

nizare așa bună. S-a închis drumul, spațiul a permis să facă horă în fața scenei. E de vis, ce să vă spun. De fapt, toată comuna este bine pusă la punct, bine organizată, e curată, e o comună liniștită și avem poliție care patrulează, lucru pe care eu nu l-am văzut la alte comune. Și ne mai mândrim cu ceva. Cu acești copii, dintre care mulți pot deveni artiști ai Banatului, iar peste ani, când îi vom vedea în spectacole ne vom aminti că sunt consătenii noștri și că pentru prima oară i-am văzut dansând la Giarmata, la Rugă. Tot ce s-a întâmplat astăzi și tot ceea ce se întâmplă în Giarmata o fac o comună de nota 10.

„Primăria s-a gândit la tot, în organizarea Rugii”

Costel Tătaru

Stau de mult timp în Giarmata și am participat la multe rugă. În acest an mă simt mult mai bine și tot ce se întâmplă este peste ce m-am așteptat. Muzica, organizarea bună și distracția consătenilor îmi amintește de rugile nemți-

Bănățene” instructorii lor, dar și gastronomii comunei au fost premiați de către domnul primar pentru obținerea locului II pe județ la Festivalul-Concurs „Lada cu zestre”. De altfel, Ansamblul „Sânziene Bănățene” - pe categorii de vârstă - a fost și cel care a dansat în deschiderea programului artistic, spre bucuria părinților, a rudelor, dar și a locuitorilor mândri de a avea asemenea talente în Giarmata.

Pentru a vă reda cât mai fidel atmosfera de la Ruga comunei Giarmata, dar și pentru a păstra pentru posteritate amintirea acestei sărbători impunătoare, cum numai la Giarmata se putea face, am intervievat pe câțiva dintre cei prezenți. Asta pentru că un asemenea eveniment se vede mai bine prin ochiul spectatorului, decât prin cel al organizatorului.

lor. Atunci era aceeași voie bună, dar parcă nu erau atâția oameni câți sunt acum. Ruga din anul acesta o văd mai bogată decât în anii trecuți și cu mult mai mulți cântăreți. Se vede că Primăria, atunci când a organizat Ruga s-a gândit la tot. Avem mai multe jocuri pentru copii, mai mulți cântăreți, mai multe locuri din care se cumpără mâncare și sucuri și foarte multă curățenie, chiar dacă e atâta lume. Până în prezent sunt foarte mulțumit de ce se întâmplă și mă simt foarte bine.

„Nu am avut așa ceva în Giarmata, până acum”

Gheorghe Olaru

Un program foarte frumos, artiști buni, nu am avut așa ceva în Giarmata, până acum. Este o Rugă cum rar mai vezi, o rugă cum se poartă în Banat. La noi în comună nu sunt numai bănățeni, sunt oameni veniți și din alte părți, iar prin numărul mare și divers de artiști, sunt acoperite

toate gusturile. Este foarte bine gândit totul, pentru ca toată lumea să se distreze. Vă spun că este cea mai frumoasă Rugă la care am fost la noi în comună, se vede că domnul primar și-a dat interesul să ne mulțumească pe toți. De fapt, domnul primar Virgil Bunescu trebuia să fie ales mai demult, să vadă oamenii că ce promise face și își dă toată silința pentru comună. De când a venit dânsul, lucrurile au început să se miște, deși este doar primul an. Lumea o să se convingă că ce dânsul spune, se face. Ruga este doar unul dintre lucrurile frumoase pe care le va face pentru comuna noastră.

PAGINĂ REALIZATĂ DE MONICA GAIȚA

Foaia de Ramna

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

RESFINȚIREA BISERICII DIN PAROHIA VALEAPAI, MOMENT DE ALEASĂ BUCURIE DUHOVNICEASCĂ

Enoriașii din satul Valeapai, aparținător comunei Ramna, au avut parte de o mare bucurie în data de 17 august, când, după strădani și eforturi, atât din partea lor, cât și a primăriei, lăcașul de cult cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” a fost resfințit, după 64 de ani. În acest moment de importanță vitală pentru comunitate, în mijlocul nostru s-a aflat și Preasfințitul Lucian, Episcopul Caransebeșului. Cu acest prilej, ierarhul bănățean a resfințit biserica parohială cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, apoi a oficiat, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, Sfânta Liturghie.

Preasfințitul Lucian a fost întâmpinat la

Depunerea sfintelor moaște în noua masă a altarului

orele dimineții, potrivit tradiției populare, de către numeroși tineri și copii înveșmântați în straie populare, iar la slujbă au participat, alături de autoritățile locale, numeroși credincioși și credincioase din localitate și împrejurimi. Pentru osteneala și jertfa de care a dat dovadă, preotul paroh Solomon Sîrbu a fost hirotosit de către ierarhul cărășean într-un sachelar.

Credincioșii care au luat parte la eveniment au fost profund marcați, într-un sens pozitiv, de prezența Preasfințitului Lucian, Episcopul Caransebeșului. Mișcați au fost și de dârzenia și efortul doamnei primar Magdalena Ciurea în demersul acesteia de susținere a bisericii, de obținerea de fonduri pentru realizarea altarului ce a fost sfințit o dată cu binecuvântarea dată bisericii. Totodată, pentru eforturile depuse de doamna primar, de părintele paroh Solomon Sîrbu și de consiliul parohial, aceștia au fost răsplățiți printr-o diplomă în care le este recunoscută vrednicia. Pentru că această resfințire a bisericii cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din Valeapai a fost un moment deosebit pentru toți cei prezenți, pentru dumneavoastră, ne-am permis să așezăm în pagină câteva dintre impresiile personalităților prezente.

„Ați îndrăznit și ați biruit în colaborare și conlucrare armonioasă”

Preasfințitul Lucian
Episcopul Caransebeșului

Iată, după 64 de ani, suntem aici la Valeapai, cu ajutorul Bunului Dumnezeu și cu ocrotirea Maicii Domnului, pentru a resfinți biserica și, mai ales, pentru a resfinți altarul. Dumneavoastră, iubiți credincioși, alături de părintele paroh, ați lucrat în ultima vreme cu timp și fără de timp la sfânta biserică. Ați înnoit Sfânta Masă, iar într-un timp foarte scurt, ați îndrăznit și ați biruit în colaborare și conlucrare armonioasă. Preot, autorități locale, credincioși, ctitori și binefăcători ai acestei biserici, fii și fiice ai acestei localități. Odinioară, Valeapai a fost o parohie și o localitate prosperă, dar astăzi a rămas o localitate destul de izolată din județul Caraș-Severin, marginalizată câteodată de oameni, dar niciodată de Dumnezeu și o parohie cu puțini credincioși, dar de o vreme această parohie are un preot tânăr, harnic și dinamic, care își cheamă turma cuvântătoare să fie aproape și în sfânta biserică. Vă mulțumim pentru toată dragostea, vă prețuim și îl rugăm pe Bunul Dumnezeu să vă răsplătească și să vă dăruiască sănătate, pace și întru toate bună sporire! Lumina lui Hristos, pe care ați primit-o astăzi în biserica sfințită și binecuvântată, să vă lumineze viața și să mergeți întotdeauna pe calea împărătească pe care Hristos ne-a arătat-o! Pentru că El ne-a spus: Eu sunt calea, adevărul și viața. Cel ce-mi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va afla lumina vieții veșnice. Cu această credință și lumină a lui Hristos să putem spune la sfârșitul vieții pământești că am păzit credința cea adevărată.

„Am fost primită în această parohie cu căldură și cu brațele deschise”

Magdalena Ciurea
Primar al comunei Ramna

Ziua de 17 august 2013 este o zi mare și foarte importantă în viața duhovnicească a credincioșilor din Valeapai, prin resfințirea Bisericii. În calitate de primar al comunei Ramna m-am simțit onorată să-l avem în mijlocul nostru pe Preasfințitul Lucian, Episcopul Caransebeșului, pe Precucernicii părinți care au slujit împreună cu preotul paroh. Doresc să mulțumesc preotului Solomon Sîrbu pentru că în scurtul timp de când este în această parohie, a reușit multe lucruri, care nu erau însă posibile dacă nu avea ajutorul credincioșilor, fie prin donații, fie prin munca fizică care s-a depus. Mulțumesc consilierilor locali care au aprobat finanțarea pentru gardul ce împrejmuește biserica, viceprimarului, secretarului din comună. O altă persoană,

care iubește mult biserica și ne-a sprijinit a fost doamna director Liubița Raichici pentru că, așa cum știți, biserica din Valeapai este monument istoric și a fost nevoie de aprobarea sa. Doresc să vă mărturisesc că în urmă cu 5 ani, când am fost aleasă viceprimar, am fost primită în această parohie cu căldură și brațele deschise. Bunul Dumnezeu m-a ajutat și am câștigat alegerile și am fost numită primar, iar primul lucru pe care l-am făcut a fost să aloc bani pentru construcția acestui gard. Știam problemele cu care se confruntă această parohie. Nu mă voi opri aici, sper într-o cât mai bună colaborare din partea bisericii și cetățenilor și vă mulțumesc încă o dată. Dumnezeu să vă ajute!

„Tot ceea ce s-a făcut, s-a realizat pentru sufletele noastre”

Solomon Sîrbu
Preotul paroh Valeapai

Mulțumim bunului Dumnezeu pentru toate darurile revărsate asupra noastră. Vă mulțumesc tuturor pentru dragostea și grija pe care ați arătat-o față de parohia noastră. Vreau să mulțumesc și doamnei primar pentru că m-a înțes, în numele credincioșilor pe care îi păstoresc. Biserica arată așa cum arată, iar fără dumneavoastră nu pot duce la bun sfârșit toată lucrarea pe care vreau să o fac în parohie. Mulțumesc și consiliului parohial și iubiților mei credincioși care m-au sprijinit și ajutat. Tot ceea ce s-a făcut, s-a realizat pentru sufletele noastre și rog pe bunul Dumnezeu să vă dăruiască sănătate și tot ceea ce vă doriți.

„Nu avem voie niciunul să fim contemporani cu ruine, mai ales dacă vorbim de lăcașuri de cult”

Liubița Raichici
Director Direcția Patrimoniu

Printre monumentele pe care le are județul Caraș-Severin, cele mai importante și cele mai multe sunt bisericile și mănăstirile ortodoxe. Pentru că pe noi, în rădăcina noastră, mult ne-a iubit Dumnezeu să ne facă ortodoxi. Dar, după cum bine știți, vremurile sunt foarte grele. Bisericile și mănăstirile noastre, ca și oamenii au trecut prin mari încercări. Însă, cred eu, că nu avem voie niciunul să fim contemporani cu ruine, mai ales dacă vorbim de lăcașuri de cult. Când s-au construit, credeți dumneavoastră că a fost mai bine, că oamenii au fost mai bogați? Abia aveau după ce să bea apă, dar n-au permis ca tot ce înseamnă biserica Domnului să fie neîngrijită. Mă străduiesc, dar nu pot singură. Aveți în comună o doamnă primar inimoasă, aveți un preot destoinic, un Preasfințit binecuvântat. Noi ar trebui să-i urmăm. Iar prin suflet și dragoste putem să readucem la viață icoanele și Biserica Domnului.

PAGINĂ REALIZATĂ DE PAULA MOLDOVAN

Foaia de Vermeș

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Beneficiarii acestor proiecte sunt locuitorii comunei Vermeș

Domnule primar Ion Damian, iată, ne întâlnim din nou, după o pauză destul de lungă, în paginile Jurnalului Regional „Banatul”. Aș vrea să știu cum s-au derulat în acest timp importante proiecte economice inițiate și depuse de către Primăria și Consiliul Local Vermeș și care sunt în cele din urmă cele finalizate, cu un impact major pentru cetățenii localității?

► Bine ați venit în comuna Vermeș! Încep prin a informa cititorii Jurnalului Regional „Banatul” că am finalizat proiectul integrat „Modernizare străzi și modernizare, extindere și dotare Căminul Cultural Cassian R. Munteanu” din localitatea Vermeș, finanțat prin Măsura 322. Prin acest proiect am realizat asfaltarea de străzi pe o distanță de circa 7,5 km, 11 km de trotuare, 240 de podețe de acces la proprietăți și rigole betonate. La căminul cultural s-a efectuat extinderea clădirii, precum și dotarea acesteia cu toate cele necesare (bucătărie, club, camere de oaspeți, centrale termice și altele).

Din câte îmi amintesc, știu că ați reușit să faceți investiții importante și în ceea ce privește instituțiile de cultură din comună. Și dacă tot suntem la acest capitol, cum ați caracteriza viața culturală desfășurată la nivelul comunei?

► Pentru acest domeniu al vieții publice am investit, astfel că la momentul de față avem un cămin cultural modernizat, cu spații dotate corespunzător, am implementat și am finalizat proiectul cuprins în Programul Național „Biblionet – lumea în biblioteca mea”, beneficiarii acestor proiecte fiind locuitorii comunei Vermeș. Tot referitor la viața culturală, avem o serie de evenimente și manifestări culturale pe parcursul anului 2013. De la lansări de carte, Ruga la Vermeș, Ruga satului Izgar, Ruga satului Ersig, festivitate de acordare a titlului de cetățean de onoare, serbări ale Școlii Gimnaziale Vermeș și ale Grădiniței cu Program Normal Vermeș. O altă componen-

tă a vieții culturale a comunei este Ansamblul de dansuri „Vermeșana”, unde activează tinerii și copiii din comună pe două grupe, în funcție de vârstă.

Ce investiții ați reușit să faceți la nivelul unităților de învățământ de pe raza comunei și ce investiții aveți în perspectivă?

► La Grădinița cu Program Normal am dat în folosință un loc de joacă modern pentru copii, iar, pe viitor, investițiile din acest domeniu vor fi derulate de unitățile de învățământ, datorită schimbărilor legislative în acest domeniu.

Știu că mereu sunteți la curent cu problemele și doleanțele locuitorilor comunei. Totuși, vorbim de mulți cetățeni. Cum mențineți contactul și comunicarea cu aceștia?

► Avem întâlniri periodice cu cetățenii. Ast-

Un lăcaș modern pentru suflet și inimă

fel, au fost organizate adunări publice în satele unității administrativ-teritoriale, la Vermeș, Ersig și Izgar, unde, pe lângă mine au participat funcționarii Primăriei, Secretarul comunei și consilierii locali, pentru a discuta cu cetățenii, asta separat de întâlnirile zilnice care au loc cu cetățenii la sediul Primăriei.

Pe ce veți pune accentul în perioada următoare? Ce investiții se impun urgent?

► În perioada următoare avem în vedere reabilitarea unor poduri pentru accesul animalelor și al utilajelor pe pășunea comunală și la terenurile proprietarilor, precum și igienizarea pășunii

comunale.

Dumneavoastră credeți în șansa comunei Vermeș și munciți susținut pentru a ridica comuna între primele din județ. Ați fost și sunteți apreciat la nivel județean pentru munca depusă, dar care sunt planurile de viitor pentru atragerea de investitori?

► Sigur că am gândit și asemenea facilități pentru investitori, ce au fost cuprinse în Planul Urbanistic General al comunei, aprobat în 2012. Dar, și în acest domeniu există un regret în ceea ce privește infrastructura de acces, în speță DJ 572, ce face legătura comunei cu alte artere și lasă de dorit în acest moment. Avem pe raza comunei un investitor de calibrul în agricultură și anume RodBun, ce cultivă o suprafață de peste 1500 ha în Vermeș și are deschis un punct de lucru în localitate.

Dumneavoastră, domnule primar Ion Damian, ați intrat în Primăria comunei pe care o păstoriți cu dorința de a ridica Vermeșul și ați reușit. Cum ați mobilizat concetățenii să vi se alăture în demersul de modernizare al comunei?

► Nu au fost probleme deosebite în ceea ce privește atragerea cetățenilor în procesul de modernizare al comunei, deoarece și-au dorit acest lucru. Desigur, mai există unele excepții, dar până la urmă și aceștia au înțeles că tot ce se face este pentru binele comunei și al tuturor.

Referindu-ne acum în încheiere la un alt subiect, cu un impact important atât pentru comuna Vermeș, cât și pentru întregul județ: regionalizarea. Cum vedeți dumneavoastră acest demers, ce presupune și care credeți că sunt avantajele sau dezavantajele regionalizării pentru comuna pe care o conduceți?

► Eu văd doar avantaje în urma procesului regionalizării. În primul rând, se realizează o descentralizare eficientă, se optimizează procesele de guvernare și planificare teritorială și se asigură o dezvoltare socio-economică echilibrată. De asemenea, se reduc costurile sociale și se eficientizează politicile regionale și absorția de fonduri europene, cât și implementarea unor proiecte regionale ample și cu impact.

INTERVIU REALIZAT DE
MONICA BRAD

ȘCOALA VERMEȘANĂ, O ȘCOALĂ DESCHISĂ PENTRU COMUNITATE

Prof. ALINA-MARIANA MINGEA

Țoamna se numără bobocii și în Comuna Vermeș din județul Caraș-Severin. Avem la Școala Gimnazială Vermeș și structurile arundate: Școala Primară Ersig, Grădinița cu program normal Vermeș și Grădinița cu program normal Ersig, un număr de 43 bobociei-preșcolari și 112 boboci-elevi.

Un număr de 15 cadre didactice, din care peste jumătate sunt „fii și fiice” ale satului, sunt puse în slujba educării și formării personalităților acestor copii.

Colaborarea deosebită cu Primăria și Consiliul Local al Comunei Vermeș, a condus la pregătirea cu grijă a unui nou an școlar. Astfel, au fost amenajate și decorate spațiile destinate cursurilor astfel încât să fie asigurat un climat propice învățării; a fost achiziționat material lemnos pentru centrale încât „iarna să fie ca și vara”; au avut loc ședințe cu părinții pentru ca aceștia să fie implicați în mod activ în procesul de învățământ.

Pentru noul an școlar dorim tuturor copiilor bănațeni, și nu numai lor, mult succes, putere de muncă și capacitatea de a face față cu bucurie tuturor examenelor vieții.

Vermeș în Harta Iosefină a Banatului, 1769-1772

Foaia de Obreja

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

IMPORTANȚA SITULUI ROMAN DE LA TIBISCUM

Primele vestigii au fost identificate pe teritoriul anticului Tibiscum la sfârșitul secolului al XVI-lea de către Ioan Mezerzius. De atunci și până în prezent Tibiscum a oferit arheologilor și pasionaților de istorie numeroase descoperiri arheologice, care au îmbogățit cunoștințele noastre despre istoria Daciei romane și implicit a civilizației latine.

Știința lingvisticii ne spune că „*Tibiscus*”, în limba traco-dacică, a însemnat „*loc mlăștinos*”, prin urmare nu prea prietenos. Descoperirile arheologice actuale indică însă o istorie inedită și impresionantă a acestei așezări romane. Poziționată pe granița vestică a provinciei romane Dacia și învecinată cu lumea barbară sarmatică, Tibiscum a reprezentat un important centru urban, economic, spiritual și militar al vremii.

Dr. Adrian ARDEȘ și Lavinia GRUMEZA

Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță Caransebeș

Tibiscum – Porta Principalis de Sinistra

OBREJENI DE FRUNTE

SINESIE BISTRIAN – PREOT

ION CUBIN

Născut în anul 1858, în localitatea Var, Sinesie Bistriean se trage dintr-o familie originară din localitatea Măru, unde străbunicul său, Mihai, a fost preot, iar bunicul, învățător. Despre străbunicul său se știe că a fost închis la Caransebeș, unde a și

murit, în temnița orașului, se pare otrăvit, în anul 1806, iar tatăl său, Nicolae Bistriean, a fost preot la Var între anii 1864-1909. Patriot luminat și luptător neînfricat pentru drepturile românilor, pe când era preot la Var, Nicolae Bistriean s-a aflat în atenția autorităților austro-ungare întrucât a avut curajul de a se ruga pentru „*martirii naționali români*” și a refuzat categoric să facă același lucru cu ocazia zilei de naștere a împăratului Franz Josef I. Preotul Nicolae Bistriean a scăpat de pedeapsă datorită abilității protopopului dr. Andrei Ghidiu de la Caransebeș, care a raportat că preotul de la Var nu a oficiat Sfânta Liturghie din acea zi, întrucât a fost bolnav.

Crescând în această atmosferă de aleasă trăire creștinească și patriotică, după școala primară, Sinesie Bistriean și-a îndreptat pașii spre Institutul Teologic-Pedagogic din Caransebeș, pe care l-a absolvit în anul școlar 1879-1880, unde l-a avut director pe Filaret Musta. În anul 1881 a fost hirotonit ca preot de Episcopul Ioan Popasu la parohia Giurgiova, unde slujise un timp și tatăl său, păstorind această parohie până în anul 1909, când s-a transferat la Var. Aici a păstorit pe consătenii săi timp de trei decenii, preluând parohia tot de la tatăl său, care a slujit-o patru decenii și jumătate. Cât timp a fost la Var, își desfășura activitatea învățătorul Nicolae Sărbu, director al școlii, care a instruit și dirijat corul bisericii, s-a ocupat de școală și a fost alături de el.

Pentru atitudinile sale românești și „antistatale”, Sinesie Bistriean a suferit persecuțiile regimului din Budapesta, în 1909, făcând trei luni închisoare pentru că a arborat drapelul tricolor și a cântat „*Polieleul*” și alte „*pricesne*” cu versuri patriotice, împreună cu tinerii elevi-coriști.

Și-a adus o contribuție însemnată la viața

culturală a Eparhiei Caransebeșului prin întreaga activitate desfășurată. Pe lângă faptul că a fost un „*păstor model*”, el a contribuit la îmbunătățirea vieții religioase și prin lumina scrisului. A fost un „*condeier*” de prim rang, manifestându-se pe linia popularizării valorilor creștine în rândul poporului. Mărturie în acest sens sunt numeroasele articole și lecții de religie publicate în „*Foaia Diecezană*” și în „*Calendarul românului*”. A mai publicat broșurile „*Meditări și povețe religioase*” și „*Fericirea – vremelnică și veșnică*”. În scrierile lui, s-a inspirat din lucrurile obișnuite, din realizările care au devenit semnificative sau din experiențe care dovedesc a fi emblematice.

În rândul realizărilor preotului Sinesie Bistriean se înscrie și monografia „*comunei bisericești ortodoxe române din Var*”, pe care a întocmit-o în anul 1915, aceasta cuprinzând date despre istoria satului Var și a bisericii de acolo, despre situația școlară, consemnează unele evenimente locale și prezintă ocupațiile locuitorilor. De asemenea, a elaborat și monografia satului Giurgiova. Tot în anul 1915, Episcopul Dr. Miron Cristea, primul patriarh de mai târziu al României, l-a distins cu brâu roșu.

S-a pensionat la 1 iulie 1939, dar a mai slujit în satul său până la sfârșitul aceluia an când a fost numit noul preot paroh – Gheorghe Golopența.

Pentru remarcabila sa activitate teologică, culturală și didactică, preotul Sinesie Bistriean s-a bucurat de dragostea și respectul credincioșilor săi, dar și de aprecierea conducerii eparhiale de la Caransebeș, fiind ales asesor consistorial onorific, timp de cinci ani, și consilier eparhial. Vrednicia sa a fost apreciată și de protopopul Andrei Ghidiu, care a lăsat prin testament ca la moartea sa să slujească și să cuvânteze un singur preot, iar acesta să fie „*patriarhul*” Sinesie Bistriean, cum îl numea neuitatul profesor Romulus Ciric.

A murit în ziua de 23 decembrie 1946, la vârsta de 88 de ani în localitatea Nădrag, dar a fost înmormântat în Cimitirul Sf. Ioan din Caransebeș. La căpătâiul său străjuiește o modestă cruce din piatră, așa cum modestă i-a fost întreaga viață. Preotul Sinesie Bistriean, cel care a făcut parte din „*garda preoților bătrâni, zeloși*”, a servit Biserica 58 de ani. Familia Bistriean rămâne un adevărat model pentru preoții zilelor noastre, atât pentru dragostea sa față de Biserică și neam, cât și prin râvna cu care a sprijinit activitatea culturală.

O NOUĂ ÎNFĂȚIȘARE PENTRU PRIMĂRIA ȘI CĂMINELE CULTURALE DIN COMUNA OBREJA

Prof. GHEORGHE GROZA

Vechea clădire a Primăriei comunei Obreja, situată în centrul satului, a fost dărâmată în toamna anului 1982. Spațiile existente nu mai corespundeau, aici funcționând și postul de miliție, poșta, asociația pomicolă și remiza de pompieri voluntari. Lucrările de dărâmare a vechii primării și construirii noii clădiri s-au făcut prin muncă voluntară de săteni.

Căminul Cultural „Achim Nica” Obreja

Proiectul noii clădiri a corespuns acelor timpuri ale socialismului – „cu blocuri în centru civic”, complet neinspirat și greu de asimilat peisajului rural. Activitatea Primăriei s-a desfășurat în spațiul grădiniței, nou construite. Lucrările au durat mulți ani, cu perioade de întrerupere, până în 1989 (7 ani), dar și după Revoluție, până în 1994 (5 ani), când a fost inaugurată noua clădire. În acești 12 ani s-au succedat cinci primari: Răduiescu Toma și Ilie Nicolae până în 1989 și Arșovan Petru, Ionescu Mihai și Pascotă Ion după Revoluție.

În anul 2005 s-au executat reparații interioare, iar în perioada iunie-septembrie 2013 reparații exterioare. Domnul primar Petru Pop precizează că lucrările s-au făcut din fonduri proprii.

De asemenea, au fost finalizate lucrările la Căminul cultural „Achim Nica” din Obreja, cu o capacitate de 300 de locuri, dar și la căminele din satele Iaz și Var, fiecare cu capacitate de câte 250 de locuri. Pe lângă fațadă, au fost înlocuite ferestrele, s-a pus gresie în holuri, iar scaunele au fost înlocuite cu fotolii confortabile, fiind similare celor din casele de cultură orașenești. În viitor va fi amenajat și căminul cultural din satul Ciuta.

Un primar destoinic – Petru Pop, într-o comună fruntașă!

Foaia de Făget

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

DE LA STĂPÂNIREA AUSTRIACĂ LA MAREA UNIRE

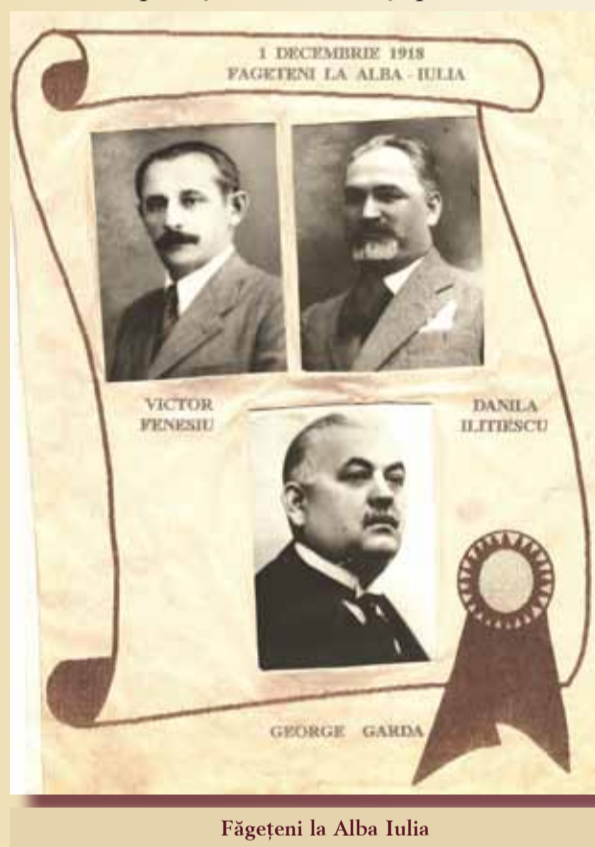
Prof. DUMITRU TOMONI

La 14/27 noiembrie 1918 a avut loc la Făget adunarea electorală a cercului electoral Făget-Birchiș, prezidată de protopopul Făgetului Sebastian Olariu, care va alege deputații ce vor participa la Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia. Adunări similare au avut loc în toate localitățile din zona Făgetului.

În felul acesta, printre cei 1 228 de delegați ce au votat la 1 Decembrie 1918 unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România, se aflau și Victor Feneșiu, George Gârda, Vasile Iancu, Dănilă Ilițescu, Sebastian Olariu (Făget), Constantin Coronțiu (Bichigi), Ioachim Florescu (Povergina), Petre Cernescu (Bătești).

Una dintre problemele cele mai importante cu care s-a confruntat societatea românească după Marea Unire a fost alegerea primului Parlament al României reîntregite, pe baza votului universal. În cele 24 circumscripții electorale ale județului Caraș-Severin au fost aleși în cea mai mare parte fruntași ai Partidului Național Român, luptători recunoscuți prin activitatea depusă în slujba realizării Marii Uniri. Făgetului a fost reprezentat în acest prim parlament de George Gârda (Adunarea deputaților) și Sebastian Olariu (Senat).

Cea mai importantă problemă socială cu puternice implicații economice și politice, ce tre-

buia rezolvată imediat după realizarea marelui ideal național era problema agrară. La 12 septembrie 1919, Marele Sfat Național, ce îndeplinea rolul de Parlament pentru Banat și Transilvania, a aprobat proiectul Legii de reformă agrară. Această lege s-a aplicat în Banat sub forma arendării pământului expropriat țăranilor, care la rândul lor plăteau dublul arenzii date proprietarului de către arendași. În zona Făgetului această aplicare s-a făcut parțial și în condiții grele, datorită atitudinii obstrucționiste manifestate de organele administrative au fost împrăștiate aproape 1400 de familii, cu o suprafață de 3300 jugăre, 259 familii au primit locuri de casă, în toate comunele s-au constituit izlazuri, iar în unele și păduri comunale; de asemenea au fost împrăștiate în majoritatea comunelor școlile și bisericile.

Din punct de vedere administrativ Făgetul aparține județului Caraș-Severin, iar din 1926 județul Severin, fiind comună rurală și reședință de plasă. Având în componența sa 6 notariate cercuale (Făget, Bătești, Bujoru, Gladna Română, Dumbrava și Remetea Luncă) cu 38 de localități, plasa Făget se întindea pe o suprafață de 714 km², având o populație de 22 477 locuitori: 18 606 români, 3 035 maghiari, 585 germani, 184 evrei, 67 diverși. Populația localității era de 2 928, din care: români 1 666, maghiari 803, germani 389, evrei 63, alții 7.

„MĂ BUCUR CĂ AȚI PARTICIPAT ÎN NUMĂR MARE LA SPECTACOLELE DIN PARCUL CENTRAL”

Am sărbătorit împreună, ca de fiecare dată, la mijloc de august, Zilele Făgetului și tradiționala Rugă. Consider că ediția din acest an a celor două sărbători a fost una extrem de reușită și mă bucur că ați participat în număr așa de mare la spectacolele din Parcul Central. Vă garantez că și anul viitor, la cele două evenimente, vor urca pe scenă artiști renumiți și îndrăgiți de dumneavoastră. În altă ordine de idei, administrația locală a executat o serie de lucrări edilitare pe raza orașului. Vom continua să înfrumusețăm Făgetul prin alte investiții ce prevăd realizări de trotuare cu pavele, amenajări de spații verzi, reparații la drumuri și altele.

MARCEL AVRAM,
PRIMAR AL ORAȘULUI FĂGET

LUCRĂRI EDILITAR-GOSPODĂREȘTI LA FĂGET

Andrada CĂDARIU

Dorința de a înfrumusețare și de modernizare a orașului pe care-l păstrează, nu sunt doar vorbe în vânt pentru domnul primar Marcel Avram. Astfel, edilul-șef al Făgetului susține toate lucrările de importanță majoră pentru comunitate. Vom aminti aceste lucrări edilitare care au avut loc în ultimele trei luni, în cele ce urmează.

La Parcul Gării s-a realizat pavaj cu dale, s-a amplasat mobilier de joacă pentru cei mici și lampioane, s-au montat aparate de fitness, bănci și coșuri de gunoi. De asemenea, spațiul verde va fi aranjat prin aranjamente florale și plantarea de arbuști ornamentali. O parcare cu dale s-a amenajat și la blocul A.N.L. de pe Calea Lugojului și s-au amplasat două pergole. Nici Primăria nu a fost uitată,

astfel că aici s-a îngrădit și s-a

amenajat spațiul verde, s-au plantat flori, s-au amplasat corpuri de iluminat stradal și se lucrează la pavarea unei parcuri. La stadion, s-au efectuat o serie de lucrări la tribuna principală: vopsiri în exterior și în spațiile de sub tribună, s-au instalat bănci, s-a realizat reparația gardului și toaletarea spațiilor verzi de lângă tribună și s-a întreținut gazonul. Prin toate aceste lucrări realizate, Făgetul a mai adăugat un plus la capitolul imagine, iar administrația locală va continua aceste demersuri care să facă din orașul nostru unul cu adevărat european.

Din albumul cu documente rare

Acțiunea lui Alexandru Mocioni la „Făgeteana”

Foaia de Stintino

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

„BANATUL”, PUNTE ÎNTRE NAȚIUNI

Se întoarce din vacanță Mirabela, una din colegile mele, îndrăgostită de Italia și veselă nevoie mare îmi spune că primarul orașului Stintino, domnul Antonio Diana, încântat de ținuta grafică a jurnalului *Banatul*, își dorește pentru urbea sa, prezența în paginile sale.

Îl putem refuza oare pe urmașul celor care au numit Țara Banatui, Dacia Ripensis? Pe urmașul celor care mai apoi, la 1926, ne-au dăruit simbolul capitalei noastre, Lupoaița? Nu!

Și dăruind, iată, nu una, ci două pagini în cel mai fastuos jurnal din întreg arealul Banatului istoric, ne despovăram pentru o clipă, de povara dulce a recunoștinței.

VASILE TODI

Președintele Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric

„IL BANAT”, PONTE FRA LE NAZIONI

Ritorna dalla vacanza Mirabela, una delle mie colleghe, innamorata d'Italia e straordinariamente allegra mi dice che il sindaco della città di Stintino, il Sig. Antonio Diana, contento della tenuta grafica del giornale *Banatul*, desidera per la sua città, la presenza nelle sue pagine.

Possiamo mai rifiutare il successore di coloro che hanno denominato il Paese di Banat, Dacia Ripensis? Il successore di coloro che più tardi, nel 1926, ci hanno regalato il simbolo della nostra capitale, la Lupa? No!

E regalando, ecco, non una, ma due pagine nel più fastoso giornale dell'intera area del Banat storico, ci sgraviamo per un istante dal dolce peso del riconoscimento.

VASILE TODI

Presidente dell'Unione dei Giornalisti del Banat Storico

STINTINO, PERLA DIN COROANA MEDITERANEI

MONICA GAIȚA

Oază de liniște, o binecuvântare pentru locuitori și turiști, așa ar putea fi caracterizat pe scurt Stintino, parte a Provinciei Sassari din regiunea italiană Sardinia. Aici puteți vedea unul din cele mai fascinante litoraluri din întreaga regiune. Plajele nesfârșite cu nisip alb, apele cristaline și faimoasa plajă

„La Pelosa” fac din Stintino una din cele mai apreciate destinații de vacanță din Marea Mediterană. Peisajele îți iau respirația și e ușor să te pierzi în frumusețea locurilor. Aici, marea și muntele îți oferă un refugiu în mijlocul naturii, departe de marile orașe, de agitație și de aerul înecăcios.

Mare parte a oamenilor din Stintino, veseli și primitivi, cum le stă bine latinilor, trăiesc din turism sau pescuit. După ce secole, locuitorii de aici au trăit din pescuit, lucru certificat în documentele istorice și economice ale vremii, la începutul secolului XXI turismul a cunoscut o expansiune fără precedent. Cele mai importante familii ale burgheziei din Sassari au început să viziteze și să petreacă tot mai mult timp în Stintino. În anii 1960 familia Moratti a cumpărat pământ aici și a construit vile și hoteluri, făcând locația cunoscută în lume. Timp de peste un secol, Stintino a fost parte a municipalității din Sassari, până în 10 august 1988, când a devenit independentă.

STINTINO, LA PERLA DELLA CORONA DEL MEDITERRANEO

SANDA BOLDEA

Un'oasi di tranquillità, una benedizione per gli abitanti e per i turisti, è così che si potrebbe caratterizzare in breve Stintino, parte della Provincia di Sassari della regione italiana Sardegna. Qui potete vedere uno dei più affascinanti litorali dell'intera regione. Le spiagge sconfiniate con sabbia bianca, le acque

cristalline e la famosa spiaggia „La Pelosa” fanno da Stintino una delle più apprezzate destinazioni di vacanza del Mar Mediterraneo. I paesaggi ti togliono il fiato ed è facile perdersi nella bellezza dei luoghi. Qui, il mare e la montagna ti offrono un rifugio nel mezzo della natura, lontano dalle grandi città, dall'agitazione e dall'aria soffocante.

Gran parte degli abitanti di Stintino, allegri e accoglienti, come sta bene ai latini, vivono dal turismo o la pesca. Dopo che per secoli, gli abitanti di questo luogo si sono guadagnati l'esistenza con la pesca, cosa certificata nei documenti storici ed economici dell'epoca, all'inizio del XXI secolo il turismo ha assistito ad un'espansione senza precedente. Le più importanti famiglie della borghesia di Sassari hanno cominciato a visitare e spendere sempre più tempo a Stintino. Negli anni 1960 la famiglia Moratti ha acquistato terra qui e ha costruito ville ed alberghi, facendo il luogo conosciuto nel mondo. Per oltre un secolo, Stintino è stata parte della municipalità di Sassari, fino al 10 Agosto 1988, quando è diventata indipendente.

CARMEN POPESCU

Parte a unui complex de fortificații ridicat în secolul al XVI-lea, Torre della Pelosa veghează asupra orașului Stintino din mare. Acesta a fost construit cu certitudine înainte de 1578, atunci când, într-un document semnat de Viceregele De Moncada, se vorbește despre necesitatea

reparării turnului. Alte documente importante ale vremii vorbesc despre trupele militare care-și aveau garnizoana în Torre della Pelosa. În 1846 turnul este dezafectat, dar rămâne în continuare o emblemă a Golfului Asinara și un vestigiu imposibil de trecut cu vederea. Turnul este el însăși o atracție, fiecare piatră avându-și propria istorie.

MELANIA RÂNCEANU

Parte di un complesso di fortificazioni eretto nel XVI secolo, Torre della Pelosa sorvegliava sulla città di Stintino dal mare. Questa è stata costruita con certezza prima del 1578, quando, in un documento firmato dal Viceré De Moncada, si parla della necessità di riparare la torre. Altri

documenti importanti dell'epoca parlano degli eserciti militari che avevano il proprio presidio nella Torre della Pelosa. Nel 1846 la torre viene ritirata dal servizio, però continua a rimanere un emblema del Golfo di Asinara ed un vestigio impossibile da lasciarsi sfuggire. La torre è sé stessa un'attrazione, ciascuna pietra avendo la propria storia.

Foaia de Stintino

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

ANTONIO DIANA, OMUL CARE SE DĂRUIEȘTE ORAȘULUI STINTINO

PAULA MOLDOVAN

Nu este un secret pentru nimeni că, la începuturile sale, Stintino era o așezare de pescari. Între aceștia și mare a existat mereu o legătură indestructibilă, o comuniune și un respect totodată. Dintr-o astfel de familie, cu rădăcini adânc înfipte în acest tărâm al făgăduinței, s-a născut Antonio Diana. Născut și crescut aici, Antonio Diana o dezvoltat o iubire pentru aceste locuri care, mai apoi, s-a transformat în dăruire, când s-a implicat în administrația locală. A fost pe rând consilier, viceprimar, pentru ca mai apoi, în 2007, să candideze la funcția de primar. Devotamentul pe care l-a arătat pentru stintinezi, i-a determinat pe aceștia din urmă să-l realegă. Este mereu în legătură cu cetățenii, în mijlocul lor. Știe să-i asculte, să-i înțeleagă, să vină cu soluții, el însuși fiind un om al locului. Antonio Diana este mândru de originile sale și prețuiește orașul pe care-l conduce, motiv pentru care îl promovează prin toate metodele de care dispune: de la vizite oficiale ale ambasadurilor lumii, la turiștii cărora le oferă servicii ireproșabile.

De asemenea, dovada fără tăgadă a apartenenței sale la acest loc - unde marea și muntele își dau mâna și marea se îmbină într-un albastru ireal, lovind ușor nisipul alb - este faptul că în fiecare dimineață, Antonio Diana pleacă la pescuit. În acest fel, pe lângă faptul că se relaxează, el cinstește memoria înaintașilor săi care au ridicat acest oraș de la sătucul pescăresc la „Caraibe Europei”, cum este supranumit Stintino azi.

Și totuși, pe lângă munca pe care o face pentru comunitatea din care s-a ridicat și timpul liber dedicat descoperirii zilnice - mereu altfel - a orașului Stintino, Antonio Diana se îngrijește ca trecutul și prezentul acestei așezări de o frumusețe năucitoare să nu se piardă. Astfel, el a făcut prefața pentru trei cărți importante (L'ultimo Rais della Tonnara Saline, La storia di Agostino Diana pescatore di Stintino; Stintino tra terra e mare; Stintino, Cartoline sul filo della memoria), care plasează Stintino în istorie, timp și pe harta lumii și a scris Il tempo della Memoria, Storie, leggende, documenti di Stintino, carte care se află deja la a treia ediție. Nouă nu ne rămâne decât să-l felicităm pentru eforturile susținute pe care le depune și să-i urăm multă putere de muncă și de acum încolo.

ANTONIO DIANA, L'UOMO CHE SI DEDICA ALLA CITTÀ DI STINTINO

ANA MARIA POPA

Non è un segreto per nessuno che, ai suoi inizi, Stintino era un insediamento di pescatori. Fra di essi ed il mare c'è sempre stato un legame indistruttibile, una comunione ed un rispetto nel tempo. Da tale famiglia, con radici profondamente inficcate in questa terra della promessa, è nato Antonio Diana. Nato e cresciuto qui, Antonio Diana ha sviluppato un amore per questi luoghi che, più tardi, si è trasformato in dedizione, quando si è coinvolto nell'amministrazione locale. È stato in turno consigliere, vicesindaco, per poi, nel 2007, candidare per la carica di sindaco. La dedizione che ha mostrato per gli stintinesi, ha determinato gli ultimi a rieleggerlo. Si tiene sempre in contatto con i cittadini, si trova nel mezzo di loro. Sa ascoltarli, capirli, proporre soluzioni, essendo lui stesso un uomo del luogo. Antonio Diana è fiero delle sue origini ed apprezza la città che conduce, ragione per cui la promuove tramite tutti i metodi di cui dispone: dalle visite ufficiali degli ambasciatori del mondo, ai turisti ai quali offre servizi irreprensibili.

Inoltre, la prova senza dubbio della sua appartenenza a questo luogo - dove il mare e la montagna si incontrano ed il mare si intreccia in un blu irreal, colpendo leggermente la sabbia bianca - è il fatto che ogni mattina, Antonio Diana va a pescare. In questo moto, oltre al fatto che si rilassa, onora la memoria dei suoi predecessori che hanno eretto questa città dal villaggio peschereccio ai „Caraibi dell'Europa”, come è soprannominata Stintino oggi.

E pure, oltre al lavoro che esegue per la comunità da cui si è alzato ed il tempo libero dedicato alla scoperta quotidiana - sempre diversa - della città di Stintino, Antonio Diana cura che il passato ed il presente di questa ubicazione di una bellezza stupenda non siano perduti. Quindi, lui ha fatto la prefazione per tre libri importanti (L'ultimo Rais della Tonnara Saline, La storia di Agostino Diana pescatore di Stintino; Stintino tra terra e mare; Stintino, Cartoline sul filo della memoria), che collocano Stintino nella storia, nel tempo e sulla carta del mondo ed ha scritto Il tempo della Memoria, Storie, leggende, documenti di Stintino, libro che si trova già alla terza edizione. A noi non spetta altro che congratularlo per gli sforzi sostenuti che fa e augurargli di avere molto potere di lavoro anche da ora in avanti.

Una dintre capturile lui Antonio Diana, un ton de 100 de kilograme

Una delle catture di Antonio Diana, un tonno di 100 chilogrammi

„MUSEO DELLA TONNARA”, LEGĂTURA ÎNTRE USCAT ȘI MARE

ESTERA ROSENBLUM

Pentru a consfinți legătura dintre om și mare, dar și pentru a aduce în actualitate ceea ce odată era sursa de venit a locuitorilor din Stintino, s-a deschis în 1995 „Museo della Tonnara”. Cele șase camere care-l compun, propun vizitatorilor o adevărată incursiune în măiestria strămoșilor stintinezilor de azi, dar și în rolul pe care tonul l-a jucat în dezvoltarea acestui loc.

Gândit ca un tribut în memoria tuturor stintinezilor care s-au ocupat cu pescuitul de ton, fiecare din cele șase încăperi ale muzeului ne familiarizează cu cele mai importante aspecte ale vieții economice, sociale, până și psihologice ale pescarilor. De asemenea, este marcată importanța plaselor în care e prins atât de prețiosul pește, felul în care acestea erau organizate în această zonă, dar și instrumente autentice și obiecte utilizate în mod obișnuit, folosite în pescuitul tonului din Saline. De asemenea, tot aici putem admira modele ale bărcilor folosite odinioară în „flota” pescarilor de ton, numite „barcareccio”, dar și plasele realizate cu maiestrie în zona Sardiniei, cele utilizate în alte zone ale Italiei sau în străinătate.

Aici, vizitatorii sunt atrași într-o poveste creată din imagini proiectate, în care ei însăși, alături de poze și obiecte vechi dedicate capturării tonului, fac parte din acest ritual. Prin incursiunea în acest muzeu fiecare dintre noi parcurge, asemeni vechilor pescari, „ritualul” prinderii tonului, dar și importanța acordată de stintinezi acestui pește, care, până la urmă, a ajutat la evoluția sătucului de pescari către ceea ce Stintino este astăzi: minunea Sardiniei.

„MUSEO DELLA TONNARA”, IL LEGAME FRA LA TERRA ED IL MARE

DANIELA IACOBESCU

Per consacrare il legame fra l'uomo ed il mare, ma anche per portare in attualità ciò che in tempi remoti era la fonte di reddito degli abitanti di Stintino, è stato aperto nel 1995 il „Museo della Tonnara”. Le sei camere che lo compongono, propongono ai visitatori una vera incursione nella maestria degli antenati degli stintinesi di oggi, ma anche nel ruolo che il tonno ha giocato nello sviluppo di questo luogo.

Pensata come un tributo alla memoria di tutti gli stintinesi che si sono occupati con la pesca di tonno, ciascuna delle sei camere del museo ci fanno conoscere i più importanti aspetti della vita economica, sociale, e anche psicologica dei pescatori. Inoltre, è segnata l'importanza delle reti in cui viene catturato il pesce tanto prezioso, il modo in cui esse erano organizzate in questa zona, ma anche strumenti autentici ed oggetti utilizzati usualmente, per la pesca del tonno dalle Saline. Inoltre, sempre qui possiamo ammirare modelli delle barche utilizzate in quell'epoca nella „flotta” dei pescatori di tonno, denominate „barcareccio”, e anche le reti realizzate con destrezza nella zona della Sardegna, quelle utilizzate in altre aree dell'Italia o all'estero.

Qui, i visitatori sono attratti in una storia creata da immagini progettate, in cui loro medesimi, insieme a vecchie fotografie dedicate alla cattura del tonno, fanno parte di questo rito. Con l'incursione in questo museo ciascuno di noi percorre, similmente ai vecchi pescatori, il „rito” della cattura del tonno, ma anche l'importanza prestata dagli stintinesi a questo pesce, che, in fin dei conti, ha aiutato all'evoluzione del villaggio di pescatori verso ciò che Stintino è oggi: la meraviglia della Sardegna.

Foaia de Lugoj

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

LUGOJENII SPRIJINĂ VIITORUL COPIILOR DE PESTE PRUT

MIRUNA LOTEANU

La Serbările Lugojului din 15 august 2013, în cadrul întâlnirii oficiale dintre primarul Francisc Boldea și delegația din orașul înfrățit, Nisporeni, Republica Moldova, s-au pus bazele unor noi proiecte comune.

În scopul menținerii și promovării limbii române, la solicitarea fraților noștri moldoveni, la începutul lunii septembrie s-a demarat proiectul „Carte pentru Nisporeni”.

Acțiunea de colectare de carte de literatură și carte pentru copii s-a încheiat în data de 15 septembrie 2013 și a avut un succes peste așteptări. În toată această perioadă, lugojenii au înțeles că, donând carte, donezi cultură, oferi speranța unui viitor mai bun copiilor de peste Prut.

Oameni de suflet și de o deosebită valoare umană, peste două sute șazeci la număr, au răspuns: „Da, sprijinim copiii moldovenilor din Nisporeni, pentru a citi carte în limba română, pentru a le arăta că și noi avem

cultură și literatură”.

Peste o tonă de carte, în 3300 de volume de literatură, 200 de volume carte de povești, 300 de volume carte de colorat, 1000 de bucăți semn de carte și 18.000 de coli A4 imagini de colorat formează darul lugojenilor pentru copiii moldoveni.

Toată această zestre de carte pentru Nisporeni, este predată celor două licee și celor trei grădinițe.

Prin intermediul acestui proiect, lugojenii, Primăria Lugoj, Consiliul Județean Timiș dăruiesc unor copii unele dintre cele mai de preț lucruri pe care le poate dobândi un om: educația și cultura.

Acest dar este din suflet, iar cei care-l vor primi, cu siguranță, vor fi mulțumiți.

DELEGAȚIA PRIMĂRIEI NOASTRE, PREZENTĂ LA MONTESSON

SABINA LIVESCU

TRAIAN VUIA
1872 - 1950

Le 17 août 1903
il a obtenu le premier brevet pour
l' "Aéroplane-automobile"
Septembre 2013

De la jumătatea lunii septembrie, inventatorul și aviatorul român Traian Vuia are o placă memorială în Franța, în localitatea unde a avut loc primul zbor autopropulsat cu un aparat mai greu decât aerul din istorie. Evenimentul face parte din programul sărbătorilor orașului francez Montesson, la care iau parte și delegații ale orașelor înfrățite Thome din Marea Britanie și Baesweiler din Germania. O delegație a orașului nostru, formată din secretarul municipiului, Dan Ciucu, și Rodica Cimponeriu, consilier municipal, a participat la Montesson la dezvelirea plăcii comemorative dedicată marelui om de știință Traian Vuia. Pe lângă reprezentanții primăriei, au participat Marcel Nicolae, președintele Asociației „Pasărea Măiastră”, cea care se ocupă de cinstirea memoriei inventatorului Traian Vuia, preotul Constantin Târziu de la Biserica Ortodoxă din Paris, col. Florin Marinescu, atașat militar la Ambasada României în Franța.

Placheta este inscripționată, în franceză, cu textul «Traian Vuia 1872-1950 - La 17 august 1903 a obținut primul brevet pentru aeroplanul - automobil. Septembrie 2013». Traian Vuia a fost un pionier al aviației mondiale și este creditat cu realizarea primului zbor autopropulsat cu un aparat mai greu decât aerul, chiar dacă dezbaterile asupra definiției de «primul aeroplan» durează de mai bine de 100 de ani. Inventatorul s-a născut într-un sat din Banat, localitate care acum îi poartă numele. La 17 august s-au împlinit 110 ani de la obținerea brevetului menționat în textul de pe placa memorială.

UN SECOL DE CÂND AUREL VLAICU, PRIETENUL LUGOJULUI A TRECUT LA CELE VEȘNICE

ANA MARIA POPA

La 13 septembrie se împlinesc 100 de ani de la moartea tragică a lui Aurel Vlaicu, pionier al aviației românești și mondiale, inventator și constructor de avioane. Pe data de 13 septembrie 1913, Aurel Vlaicu a fost la manșa avionului „Vlaicu II”, cu care intenționa să treacă Carpații pentru a participa la serbările Astei care se țineau la Orăștie. Aurel Vlaicu a decolat de la București și a aterizat fără probleme la Ploiești. La Ploiești a realimentat aparatul și din nou și-a luat zborul către frații săi din Transilvania. Nu a ajuns departe, lângă localitatea Bănești de lângă Câmpina, s-a prăbușit de la circa 30 de metri, găsindu-și sfârșitul între resturile aparatului. S-a vehiculat ipoteza

că Aurel Vlaicu a suferit un atac de cord în timpul zborului. Cert este că adevăratele cauze ale prăbușirii nu au putut fi elucidate. Gheorghe Negrescu, locotenent aviator care a întocmit raportul despre accident, a menționat următoarele: „Un ușor zâmbet încremenit pe buzele sale, iar fața era senină, cu o sfântă expresie de liniște, liniștea datoriei împlinite până la capăt pe care a iubit cu toată dragostea și credința sufletului său luminat de flacăra credinței divine”.

Deși nu și-a împlinit visul de a deveni „vulturul Carpaților”, Vlaicu a rămas totuși în memoria lugojenilor prin istoricul său zbor de pe Câmpia Libertății, din 21 iulie 1912, zbor la care a asistat o impresionantă mulțime de peste 6.000 de persoane. De altfel, un liceu din oraș poartă în prezent numele. La rândul lui, Vlaicu a avut strânse relații de amiciție cu lugojeni de vază, precum viitorul prefect George Dobrin ori Dominic Rațiu, directorul Băncii Albina.

Mai puțină lume știe că marele aviator a avut strânse relații de prietenie cu pictorul academic Virgil Simonescu, o mare personalitate a Lugojului, alături de care studiasse la Orăștie, Sibiu și Munchen. În perioada în care avea mare nevoie de bani pentru continuarea construcției aeroplanului său, Vlaicu a găsit în Simonescu un sponsor de încredere, care l-a ajutat cu bani. Această relație se vede și dintr-o scrisoare publicată la 1919, la șase ani după moartea aviatorului.

LUGOJ, ORAȘUL ELITELOR

ANA LUNCAN

Orașul Lugoj este faimos și cunoscut pentru multitudinea de sportivi de performanță practicate de-a lungul anilor, cunoscute la nivel național și mondial pentru rezultatele obținute. Un etalon important al sportului lugojean este reprezentat de gimnastica artistică, sport de performanță care a debutat în acest oraș imediat după primul război mondial, prin apariția în 1919 a „Societății de gimnastică din Lugoj”, iar apoi a „Clubului maghiar de gimnastică și scrimă”. Al doilea război mondial aduce după sine înființarea la Lugoj a Școlii sportive Lugoj de către profesorul Titus Isar în anul 1957. Începând cu înființarea acestei școli începe și expansiunea gimnasticii la nivel local și național.

La secția de gimnastică masculină a Lugojului debutează și antrenorul Francisc Belcsak, care se dovedește a fi unul dintre cei care i-a lansat pe viitorii campioni ai orașului.

Născut în anul 1945, antrenorul emerit Francisc Belcsak își începe cariera sportivă mai întâi ca gimnast, apoi studiază gimnastica la Școala de Antrenori de la București. Acesta își începe cariera tumultuoasă în 1969 cu prima sa grupă de gimnaști formată din: Birnbaum Werner-6 ani, Ispravnicu Radu-7 ani, Pintea Valentin-7 ani, Dogan Adrian-8 ani, Cătană Marian-8 ani, Olariu Iulian-8 ani, Ionașiu Octavian-9 ani, echipă cu care va urma să cucerească un număr impresionant de medalii la diferite categorii, ducând prestigiul orașului la nivel național. Acest succes este remarcat și de către ziarele din acele vremuri, din ale căror titluri cuvintele „Lugoj”, au dominat, primii laureați”, nu au lipsit.

Foaia de Caransebeș

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

O VREDE CE POATE ÎNTREGI ȚARA BANATULUI

BRÂNDUȘA UDRIȘTE

Severin, Arad, Timiș și Mehedinți. De asemenea, domnul Marcel Vela susține înființarea a zece regiuni „inclusiv pentru o mai bună și rezonabilă

Domnul Marcel Vela, cel care încă din luna iunie a acestui an dorea ca Orșova să revină în Banat, susține o alipire a județului Mehedinți la viitoarea Regiune Vest.

Asta pentru că, în viziunea edilului caransebeșean, județul Hunedoara este legat ca evoluție și ca infrastructură mai mult de Regiunea Sibiu, decât de Banat, care, în opinia sa, ar trebui să fie compus din patru județe - Caraș-

impărțire teritorială între cele două centre urbane - Brașov și Sibiu, puternice economic și cu tradiții și istorie separate”. Domnia sa aduce atât argumente actuale pentru intrarea județului Mehedinți în viitoarea regiune (creșterea dezvoltării durabile și eficiente în zona graniței cu Serbia și echilibrarea ca număr de județe în această nouă abordare regională națională), cât și unele istorice (îndreptarea abuzului istoric de la „reforma” administrativă din anul 1968, când regimul comunist a depozat în mod abuziv Banatul de portul Orșova și de comunele de pe Clisura Dunării și faptul că Banatul de Severin a fost de-a lungul timpului, încă din epoca Imperiului Roman, parte a tuturor conexiunilor tradiționale din vestul României).

„Este dorința firească a cetățenilor din această nouă regiune de a fi împreună într-o construcție teritorial-administrativă modernă”, după cum declara domnul primar Marcel Vela.

Familii nobile

FIÁTH
(de EÖRMÉNYES/ARME-
NIȘ ȘI KARÁNSEBES/
CARANSEBEȘ).

ANIA MOSCOVICI

Familie străveche, o găsim deja în secolul XIV printre familiile bogate din comitatul Caraș. În acele timpuri László a avut mari proprietăți în districtul Caransebeș (Armeniș și încă o serie de sate, cu toate anexele). În 1468 frații László și Lajos au primit danie 7 sate din districtul Caransebeș (printre altele Goleț, Petroșnița și Vălișoara). În 1480 la aceste proprietăți s-au adăugat Bolvașnița, Criva și încă o serie de localități din districtul Caransebeș. În anul 1489 frații au mai primi danie 3 sate din districtul Caransebeș. Majoritatea acestor proprietăți au fost apoi donate familiei victimei unei crime comise de Lajos, însă, cu timpul, au fost răscumpărate de László. După multe procese și schimbări de proprietari, în anul 1611 Zsigmond și Miklós (subprefectul comitatului Caraș) au primit danie întreaga zonă din preajma localităților Rusca și Prigor, respectiv o parte a localității Teregova. De asemenea familiei i se recunosc toate privilegiile mai vechi, ca și proprietatea asupra localităților și terenurilor expropriate ca urmare a proceselor. În 1639 Zsigmond primește în proprietate veșnică o serie de localități din districtul Caransebeș (Sacul, Ohaba, proprietăți în dealurile Almășului și altele). După anul 1698 majoritatea familiei s-a mutat în comitatul Győr.

„SERBĂRILE CETĂȚII” BUCURĂ CARANSEBEȘENII DE UN DECENIU

LUIZA FENEȘAN

În acest an, „Serbările Cetății” din Caransebeș au ajuns la cea de-a zecea ediție. Realizat de Primăria Municipiului Caransebeș și Casa Municipală de Cultură „George Suru” în perioada 12-15 septembrie, sărbătoarea Caransebeșului a avut o afluență record de public. Asta pentru că programul a reunit toate „ingredientele” unei rețete de succes, testată și perfecționată în ani de primar Marcel Vela. Vremea ploioasă și rece nu i-a împiedicat pe caransebeșeni să participe în număr mare la Serbările Cetății, fie că s-au îndreptat către Parcul Teiuș sau aeroportul din Caransebeș, cele două locații unde municipalitatea le-a pregătit surprize dintre cele mai frumoase.

În deschidere, adică joi, 12 septembrie, s-a desfășurat un concert în cadrul proiectului transfrontalier „Rock-n-River”, finanțat de Uniunea Europeană, cu participarea formațiilor din Pancevo, Serbia, dar și a trupelor românești Phaser și Inside Us. Vineri, Piața Revoluției s-a aflat sub „asaltul” paradei soldaților romani, a oștenilor daci, a cavalerilor călare sau pedestri și a domnițelor. După-amiaza, a avut loc „Confruntarea dintre două lumi, dintre două civilizații (daci și romani)” pusă în scenă de Asociația Culturală „Terra Dacica Aeterna” din Cluj Napoca. În aceeași zi s-au desfășurat spectacole de animație, dansuri medievale, lupte de cavaleri cu Asociația „Paladinii de Terra Me-

dies”, cascadorii cu cai, demonstrații de luptă călare și turnir cavaleresc.

Peste 1500 de oameni au asistat la acrobațiile aeriene oferite de piloții Aeroclubului României, în frunte cu „Șoimii României” dar și de cei ai Inspectoratului General de Aviație al Ministerului de Interne.

Spectatorii au putut urmări și două exerciții ale echipajelor de intervenție din MAI.

Ziua de duminică a fost una cu totul și cu totul specială, atât datorită programului artistic, cât și datorită aflului de vizitatori. Asta pentru că pe scenă au urcat Inside Us, Alessia, Horia Brenciu & Band, iar totul a culminat cu un superb foc de artificii.

BANI PENTRU SPITALUL DIN CARANSEBEȘ

BIANCA BĂCANU

La începutul lunii septembrie, municipalitatea din Caransebeș a semnat un contract de finanțare de aproape 5 milioane de euro cu ADR Vest. Proiectul este finanțat prin Programul Operațional-Regional 2007-2013, Axa Prioritară 3, domeniul de intervenție 3.1 „Reabilitarea, modernizarea și echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate”. Prin acest proiect, pacienții care apelează la Spitalul Municipal de Urgență din Caransebeș vor putea beneficia de patru noi servicii medicale (rezonanță magnetică nucleară, angiografie coronariană sau periferică, mamografie digitală și radiografie dentară), datorită unui număr de 13 echipamente medicale de înaltă tehnologie. Este vorba de un aparat de rezonanță magnetică nucleară, un mamograf digital, un angiograf multifuncțional, aparatură de radiologie dentară, un aparat de radioscopie mobil, unul de grafie digitală pentru TBC și Urgențe și un detector digital pentru Roentgen clasic.

Potrivit primarului Marcel Vela, proiectul înseamnă o integrare a serviciilor medicale într-un sistem mult mai amplu, lucrările urmând a fi demarate chiar în această toamnă. „Putem spune de acum că în spitalul din Caransebeș, diagnosticarea se va face mult mai rapid, urmând ca să ne axăm ulterior pe îmbunătățirea serviciilor hoteliere pentru pacienți și pe reabilitarea și modernizarea clădirii”, a declarat edilul-șef.

La rândul său, șeful secției de Radiologie și Imagistică a Spitalului Municipal de Urgență din Caransebeș a precizat că aparatura ce se va achiziționa prin proiect este de înaltă performanță.

Foaia de Bata

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

ZIUA RECUNOȘTINȚEI BĂNĂȚENE LA BATA

ESTERA ROSENBLUM

Urmând de acum unei cosuetudini, Senatul Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, se va afla în data de 20 octombrie, în comuna noastră, pentru a conferi în cadrul *Zilei Gratiudinii Bănățene*, doamnei Delia Micurescu, *Diploma de Excelență cu Plachetă*.

Distincția se acordă doamnei Delia Micurescu ca semn al prețuirii și al înaltei aprecieri, pentru activitatea sa deosebită în

Gala Premiilor Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, desfășurată la Lugoj în 16 mai 2013

păstrarea, promovarea și dezvoltarea învățământului din Țara Banatului.

Festivitatea va începe la ora 15, în sala festivă a Căminului Cultural din comuna noastră.

Din delegația condusă de domnul Sorin Frunzăverde, președinte de onoare al Uniunii, vor face parte membrii ai Senatului, ai Comitetului Director, precum și președintele în exercițiu al Uniunii, domnul Vasile Todî.

Bata, cel mai frumos loc de pe pământ

Mircea Rotariu - fiu al comunei Bata

S-a născut în 1949 în comuna Bata, un loc care mereu îi trezește amintiri plăcute. De fapt, Bata este pentru el cel mai frumos loc de pe pământ unde, deși oamenii au trecut prin neazuri și prin greutăți, încă au bucuria pe chip și dansul în sânge. Familia din care avea să se nască Mircea Rotariu era una de oameni gospodari.

Încă de mic viața nu l-a menajat, bunicul său fiind declarat chibur pentru cazanul de țuică pe care-l avea, dar nu a fost deportat. De la el a moștenit dragostea de muncă și de animale, iar acum, când îl evocă în amintiri, chipul i se umple de lumină.

Domnule Mircea Rotariu, pentru că în această lună a fost ziua dumneavoastră de naștere, încep prin a vă întreba care este cea mai dragă amintire legată de aceasta, de ziua de 9 septembrie?

► De obicei, de ziua mea, moșul pornea cazanul. Deși i-a fost confiscat de sistemul comunist, tot bunicul a fost lăsat să lucreze la acest cazan.

Peste ani, din ce mi-ați spus, v-ați dat seama și de ce nu v-a fost luat cazanul.

► Da! Nu l-au lăsat pe bunicul să lucreze la cazan de dragul lui, ci pentru că în curte aveam o fântână cu un izvor fantastic, avea 8-9 metri cubi de apă tot timpul. Iar cum cazanul trebuia spălat tot o dată la o oră după ce se epuiza timpul prelucrării răchiei, acesta se curăța în condiții bune la noi în curte. Tot datorită cazanului, curtea noastră era plină de autorități, ne vizitau mereu. Cu bunicul mai am o amintire prețioasă. Când s-a definitivat colectivizarea, bunicului i s-a spus că trebuie să treacă în rândul membrilor C.A.P. . El i-a lăsat câteva zile, iar apoi, când au crezut că l-au convins, bunicul le-a spus: „eu nu mă trec”. După ani, am văzut “cererea de intrare” la C.A.P. în care bunicul scria că “predau pământul, fără grădini și vite, la fiica mea, Miuțescu Vioara, care să intre în rândul membrilor C.A.P., pentru ca nepotul meu să fie primit să facă școală”. Bunicul de atunci avea o viziune despre viitor, dar nu vroia ca să facă acel drum cu sistemul.

Văd licărirea în ochii dumneavoastră când vorbiți de el. Chiar atât de mult l-ați admirat?

► Da, foarte mult! Era un om foarte sobru, foarte serios, iar mie mi-a inspirat dragostea de animale. Am să vă spun în timp de ce și cum. Când veneau oameni din Bata la el, inclusiv tatăl actualului primar, sau oameni din satele vecine, tot timpul se mândrea și le arăta cum pregătesc eu adăpostul animalelor. Mi-a inspirat dragostea mai ales pentru vitele mari. Când am început la școală, primăvara și

toamna studiam la vite, le duceam în Valea Poienii, iar seara mai învățam acasă la lampă. Noi nu le-am dat la un loc cu vitele din sat, eu le duceam la pășune. Iar de la tata am primit marea dragoste pentru oi. Eu am fost un mic proprietar de oi în timpul comunistilor, am avut mari probleme pentru ele, dar am reușit să trec peste toate.

Care dintre ei v-a servit drept model în viață? Sau ați luat ce ați considerat că a fost mai bun de la tatăl și bunicul dumneavoastră?

► Sincer, am luat de la amândoi. După ce am crescut, am realizat totuși că viața departe de Bata este diferită. Oamenii sunt diferiți. La noi la Bata, dacă erai sărac dar știai să cânti și să joci, erai printre primii. După ce-am plecat de la Bata am realizat că restul oamenilor puneau accent pe ce a făcut fiecare, ce are, cât are, lucruri pe care nu pot să le aprob.

Spuneți că bunicul dumneavoastră a făcut acele acte de intrare la C.A.P. cu condiția ca dumneavoastră să studiați. I-ați împlinit visul așa cum și-ar fi dorit?

► Am făcut gimnaziul la Bata, am fost ultima promoție cu 7 clase. Îmi aduc aminte cu mare drag de profesorul de Limba Română, Grigore Popescu, un om foarte sever. Am fost câțiva copii, printre care și Voichița, sora actualului primar și Rozalia, din Bulci, care am învățat foarte bine și am mers la liceu. La admitere, la Lipova, era școala medie. Am dat admitere și am intrat, îmi amintesc și acum subiectele. Am fost foarte mândru. Cât am stat la internat pentru examen, 9 zile nu mi-am făcut pantofii pentru că nu știam de unde să cumpăr cremă de pantofi. După ce m-am întors de la admitere de la Lipova, toți copiii din sat am mers cu pădurarii să curățăm puietii de iarbă. Seara când am venit mama, care era destul de sobră, m-a luat în brațe și mi-a zis: „Mircea mamii, ai reușit la liceu!”. Pentru ea a fost o mare mândrie pentru că nu au fost mulți copii care au urmat liceul. Am făcut liceul la Lipova, apoi m-am întors în sat. Între timp a murit bunicul și m-am necăjit foarte tare. Mama a rămas să conducă activitatea la cazan, iar eu nu mai vroiam să plec din sat.

Și totuși ați făcut-o. Dar, înainte de a ne povesti cum ați ajuns la Timișoara, să ne povestiți ce ați făcut la Bata, după terminarea liceului.

► Am intrat la Cooperatie, la secția de prestări de servicii, și eu răspundeam de secție. Apoi am făcut armata, m-am reîntors la Bata și, printr-o conjunctură fericită am ajuns la Recaș economist, la un complex de suine. Acolo am văzut că fără școală nu se poate, am urmat școala de Științe Economice și, tot printr-o conjunctură fericită am ajuns în Timișoara. Aici, o altă lume. Microbul de la țară nu m-a ținut departe de Bata, iar prin 1975, după ce

m-am căsătorit, mi-am cumpărat vreo 40-50 de oi și atunci a început bucuria vieții mele, dar și problemele. Am avut patru procese pentru ele. Eram alungați cei care aveam oi. Mă ascundeam cu ele, părinții îmi ziceau să le dau, dar nu vroiam pentru că această activitate are o parte frumoasă și, de ce să nu recunosc, făceam și ceva bani în plus pe lângă salariu. Am venit la Timișoara în 1980, revizor contabil la BJATM. Am luat și oile. În Calea Torontalului am găsit o locație, dar nu aveam decât o mică grădină. Aici m-am ales cu încă două procese pentru oi, dar nu a trebuit să plătesc despăgubiri pentru că s-a dovedit că erau nefondate.

Care era distanța pe care o parcurgeați zilnic, după muncă, pentru a avea grijă de oi?

► Locuiam în Timișoara în Piața Dacia, iar până la oi erau patru kilometri pe care-i făceam zilnic. La un moment dat, un avocat îmi spune să las oile că am servicii, iar pedepsele vor deveni penale. Ce să mă fac? Am vorbit cu ai mei acasă să duc animalele acolo. Am găsit o formă să le duc până la intrarea în Bata, ca să nu creez vâlvă. Bunica a venit în marginea satului peste câmp și m-a îndrumat să le duc pe marginea până acasă. Când am ajuns acasă am stabilit cu ciobanii, cu părinții și am cumpărat fân. În primăvara lui 1987, împreună cu tata, care avea și el oi, cu primarul de acum, cu Ion Micurescu, am făcut o asociere verbală și am unit turmele. Eram civilizați, ne plăteam obligații către stat. Relația, prietenia noastră a devenit de atunci mai profundă, mai adâncă, dar totul s-a bazat pe omenie.

INTERVIU REALIZAT DE
MONICA GAIȚA

Din albumul cu poze rare

Începutul anului școlar la Bata în urmă cu peste 50 de ani

Foaia de Oțelu Roșu

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Edificii culturale din Oțelu Roșu

ROXANA-DIANA GHIORGHIONI

Scolile sunt considerate cele mai vechi edificii culturale de sorginte instituțională. În secolul al XVI-lea spre deosebire de alte părți ale Banatului, unde funcționau școli confesionale, în regiunea grănicerească au funcționat școli comunale sau național grănicerești.

Pe Valea Bistrei, școlile grănicerești erau bine organizate. Administrația militară se îngrijea de pregătirea și încadrarea învățătorilor. În localitatea Ferdinandsberg (astăzi Oțelu Roșu) a funcționat o școală primară confesională cu predare în limba germană, deoarece majoritatea populației din acea vreme era reprezentată de germani. Demnă de amintit ar fi clădirea numită „Vilă” care a servit timp îndelungat, respectiv până în anul 1862, ca local de școală pentru populația din Ferdinandsberg. Această clădire nu mai există în prezent.

Până după 1918 în Ferdinandsberg nu a existat

Clădirea „Vilă”

școală cu predare în limba română.

În unul dintre corpurile de clădire ale actualei Școli Gimnaziale Nr. 1 Oțelu Roșu, s-a desfășurat până în 1922, procesul de învățământ la nivelul a patru clase, cu o singură limbă de predare, limba germană. Începând din acel an, școala se dezvoltă ca unitate cu două limbi de predare, germană și română. În 1927, școala se transformă în unitate de învățământ cu șapte clase, cu o singură limbă de predare, limba română. Clădirea școlii este considerată monument istoric. Este edificiul cunoscut sub denumirea de Școala cu Troiță, fiind o construcție realizată în etape, prima datând de la sfârșitul secolului al XIX-lea, ca o clădire cu destinația de școală, cu trei săli de clasă (în regim parter).

Odată cu creșterea numărului de elevi ai localității, se realizează, în perioada 1941-1943, extinderea clădirii, atât în plan (pentru casa scării), cât și în elevație, prin adăugarea unui nivel. Tot atunci se realizează și fațadele actuale, cu elemente valoroase, între care profile și ornamente la sol bancuri, goluri de uși și de ferestre, la cornișe, cu tâmplărie exterioară elegantă, nu mai puțin cu modele deosebite pentru jgheaburi, vazoane și burlane ori lucarne, acoperișul având, la rândul său, o interesantă structură în planuri diferite, subliniată și de învelitoarea de țiglă profilată. Corpul-monument istoric al școlii se restaurează după anul 2007 și este destinat învățământului primar din cadrul Școlii cu clasele I-VIII Nr. 1, în prezent Școala Gimnazială Nr. 1 Oțelu Roșu, structură a Liceului Bănățean Oțelu Roșu.

În 1945, clasele V-VII ale școlii sunt transformate în „gimnaziu unic”, iar în 1948, cu toate clasele (I-VIII), instituția devine Școala elementară din comuna Ferdinand. Pe parcursul aceluiași an, localitatea, cât și școala și-au schimbat numele în Oțelu Roșu.

În anul 1953 ia ființă învățământul liceal, iar școala

Școala cu Troiță

va funcționa sub denumirea „Școala medie de 10 ani” cu două secții (de zi și seral). Din 1961-1962 „Școala Medie de 11 ani” a devenit unitate liceală de sine stătătoare numindu-se pe rând: „Școala Medie Mixtă”, „Liceul de Cultură Generală” și „Liceul Teoretic”.

După al Doilea Război mondial creșterea potențialului uman, generat de avântul economic al Uzinei Ferdinand, a dus la înființarea unei școli de ucenici. Astfel că, în anul 1927 se înființează în localitate școala de ucenici cu durata școlarizării de trei ani. Școala a pregătit muncitori calificați în diferite specialități. În contextul extinderii și modernizării întreprinderii din localitate s-a ridicat problema asigurării forței de muncă. În cadrul școlii de ucenici se extinde învățământul profesional. Tot aici funcționa și o școală de maiștri.

Între 1951-1952 se inaugurează clădirea Școlii Profesionale cu durata studiilor de doi-trei ani. Începând cu anul 1976, unitatea a funcționat sub denumirea de Liceul Industrial Metalurgic, schimbându-și titlatura în 1990 în Grup Școlar Industrial, iar din 2010 în Liceul Bănățean Oțelu Roșu.

Oțelu Roșu - ȘTIUT ȘI NEȘTIUT

Prof. CLAUDIA FLORESCU

Localitatea Ohaba-Bistra, pe vatra căreia s-a format actualul oraș Oțelu Roșu, este pomenită în documente încă din secolul al XIV-lea sub denumirea *Bisthere* sau *Bistra*. În conscripția localităților din Banat, între 1690-1700 găsim localitatea *Bistra* sub numele de *Ohaba-Bistra*. Această localitate a rezistat instabilității politice și transformărilor economice care au avut loc în istoria Banatului în perioada secolului al XVIII-lea.

În anul 1718, Banatul trece de sub dominația turcească sub cea austriacă. Populația din Banat era mult mai redusă față de cea din Transilvania. Pentru a reface situația demografică și a spori brațele de muncă în agricultură, puterea austriacă a promovat tehnica de minerit, metalurgie, manufactură și meșteșuguri. Astfel, între 1719-1739, au fost aduși coloniști din Germania.

După retragerea turcilor din Banat, paza graniței dintre Imperiul Austriac și Otoman a impus organizarea unor unități militare de pază. Consiliul Aulic de Război din Viena a hotărât contopirea Batalionului 1 Valah cu Regimentul Iliric, într-o singură unitate – Regimentul 13 Valaho-Iliric cu centrul la Biserica Albă, a cărei misiune principală era păzirea graniței. Pe teritoriul regimentului au fost organizate 12 companii, dintre care Compania a 12-a își avea sediul la Ohaba-Bistra fiindu-i subordonate satele de pe Valea Bistrei. Clădirea în care își avea reședința unitatea militară există și astăzi servind ca sediu al administrației Ocolului Silvic.

La sfârșitul secolului al XVIII-lea, viața economică a Banatului a cunoscut o înviore. Se intensifică explorările și exploatarea miniere. Bogățiile pe care le posedau Munții Poiana Ruscă au atras investirea unor importante capitaluri în ramura minieră și metalurgică. O astfel de investiție a fost făcută de către numitul

Uzina din Ferdinandsberg (1857-1898)

Martinschitz într-o forjă (ciocan de forjă), acționat hidraulic pe apele Bistrei, forjă amplasată pe vatra satului Ohaba-Bistra, la poalele Dealului lui Ferdinand în jurul anului 1796. Instalarea forjei, exploatarea și întreținerea acesteia au

necesitat forță de muncă specializată, recrutată din rândul coloniștilor germani aduși de la Reșița și mai ales de la Bocșa, unde activitatea uzinelor se redusese simțitor. În ceea ce privește forța de muncă necalificată, cu caracter sezonier, a fost recrutată din rândul populației autohtone reprezentată prin țărani români. Primii specialiști aduși în Valea Bistrei au fost în majoritate germani.

La începutul secolului al XIX-lea se înregistrează un progres economic, dezvoltându-se producția de fabrică bazată pe tehnică modernă. Mașinile cu aburi încep să înlocuiască forța hidraulică, mai ales în industriile minieră și metalurgică, iar forțele de producție au înregistrat o creștere însemnată. Românii băștinași, în calitate de grăniceri, nu li se permitea să devină angajați permanenți la unitățile industriale de la Rusca Montană, Ruschița și Ferdinandsberg (astăzi Oțelu Roșu).

Populația românească din Ohaba-Bistra, Cireșa și Mal a fost utilizată cu precădere la lucrările sezoniere necalificate. La asigurarea lemnului ca sursă energetică, lucrări de tăiere, fasonare și transport au fost antrenați, ca muncitori sezonieri locuitori din satele în jurul cărora se aflau pădurile achiziționate de uzină: Glimboca, Măru, Marga.

Avântul economic ce s-a manifestat după 1850 a creat premisele extinderii bazei tehnico-materiale a uzinei Ferdinandsberg, ceea ce a impus atragerea de noi brațe de muncă. Foștii coloniști se stabilesc definitiv pe aceste teritorii.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în rândul populației statornice la Ferdinandsberg, pe lângă germani s-au mai aflat și alte naționalități: slovaci, cehi, maghiari, italieni etc. Emigrarea italienilor în Banat, mai precis în Culoarul Bistrei, s-a derulat în mod organizat pe baza unor pașapoarte de lucru eliberate de către Ministerul de Afaceri Externe al Italiei.

Populația slovacă și cehă din zonă este rezultatul colonizărilor habsburgice și maghiare. Dezvoltarea industriei în ritm susținut impunea asigurarea forței de muncă, de aceea s-au recrutat muncitori din zonele limitrofe. Deoarece pe Valea Bistrei colectivizarea agriculturii a fost redusă, nu s-au găsit brațe de muncă la nivelul cerințelor impuse de dezvoltarea uzinei. Astfel au fost aduși în localitate tineri cu precădere din județele Olteniei și Moldovei.

Ferdinandsberg - centru (1938)

Foaia de Petriș

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Îmi doresc să avem numei elevi premiați

Burza-Han ZIAN - primar al comunei Petriș

Atunci când domnul doctor Vasile Vișăoan m-a anunțat telefonic că primarul comunei Petriș ne invită la sediul primăriei, mi-am amintit brusc că pe acest om destoinic, l-am întâlnit cu ceva timp în urmă, în același loc trăit de domnia sa, ca o a doua sa casă. Mai exact, în sediul primăriei în care, iată, l-am reîntâlnit acum, în zorii unei zile de sfârșit de vară calendaristică. Același om primitiv, același primar încărcat de grijile comunei pe care o administrează, același interlocutor plăcut dialogului neelaborat.

Domnule primar, începem, iată, o colaborare frumoasă în cel mai fastuos jurnal regional al Banatului istoric: Revista Banatul – jurnal regional. Aș vrea, pentru cititorii din întreg arealul Banatului istoric să vă prezentați în câteva cuvinte.

► Țin să vă mulțumesc, și vă asigur, din începutul dialogului nostru, că mă simt onorat să vin alături de Uniunea Jurnaliștilor din Banatul Istoric, în demersul său nobil de editare a unui

număr de 49 de reviste, la care se adaugă de azi și „Foaia de Petriș”.

Numele meu, pentru cititorii Banatului istoric, cum ați spus dumneavoastră, este Burza-Han Zian. Sunt primarul comunei Petriș, la al treilea mandat, o comună situată la 100 de km de municipiul Arad, o comună compusă din șase sate: Petriș, Ilteu, Seliște, Corbești, Roșia-Nouă și Obârșia. Avem o populație de 1 530 de locuitori și o suprafață de 15 000 de ha de teren, două școli I-VIII. Avem o școală în centrul de comună, una la Roșia-Nouă (clasele I-IV), o grădiniță care va fi dată în folosință în anul școlar 2013-2014 la Roșia-Nouă și avem o clădire, obiectiv nou, ce va fi inaugurată la începutul anului școlar, cu o capacitate de 42 de locuri.

Iată, ne vorbiți de proiectele de viitor, împlinite deja. Aș vrea să vorbim dacă tot am ajuns la proiecte de viitor, cât de greu a fost drumul spre ele?

► Drumul n-a fost greu, am fost ajutați de Consiliul Județean, dar, am contribuit și noi. Împreună cu Consiliul Local am îndeplinit obiectivele și pentru că am ajuns la consens să facem lucruri bune pentru învățământ.

Sunteți la al treilea mandat, domnule primar, lucru nu ușor într-o administrație și într-o țară cu mari probleme economice. Vreau să vă întreb cum ați găsit comuna Petriș când v-ați așezat în scaunul ei și cum e astăzi?

► Vreau să vă mărturisesc că am găsit construcții învechite, o comună degradată. Și când spun asta, mă refer la principalele instituții ale oricărei așezări: la clădirile școlare, la căminele culturale, ba chiar și la sediul primăriei. Toate erau vechi și sincer, prin greutateți am ajuns să le refacem, să le punem la capăt și să le aducem în starea apreciată de azi.

În 2005 -2006, având centrul de recuperare într-un castel care a fost retrocedat, cu sprijinul Consiliului Județean, am trecut cu transfer de la Cooperatie, înspre Primărie, bunurile pe care le-a avut, iar noi, neavând posibilitatea de a finanța noul bloc care începuse să fie construit, l-am transferat la Consiliul Județean și l-am pus în folosință cu o capacitate de 38 de paturi.

- va urma -

INTERVIU REALIZAT DE
GRATIAN NEAMTU

COMUNA PETRIȘ PENTRU OASPEȚII NOȘTRI

Edirh NEMOIANU

Situată la 106 km de municipiul Arad, pe Valea Mureșului, Petriș este cea mai mare comună din această zonă a țării. Din punct de vedere administrativ este alcătuită din șase sate: Petriș - sat reședință de comună, Corbești, Ilteu, Obârșia, Roșia Nouă și Seliște. Prima atestare documentară a localităților Petriș, Corbești, Ilteu și Roșia Nouă datează din anul 1743. Satul Obârșia este atestat documentar în anul 1468 și satul Seliște este atestat documentar în anul 1479. Dintre obiectivele turistice ale comunei amintim ansamblul Castelului Salbek (sec. al XIX-lea) - biserica de lemn cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” din satul Corbești, construită în anul 1800, biserica de lemn ce poartă hramul „Sfântul Mucenic Dimitrie” construită la 1809 și pictată în 1819 din satul Roșia Nouă și castelul (sec. al XVIII-lea - XIX-lea) construit în stil neoclasic din satul Ilteu.

Biserica actuală din Petriș a fost construită în anul 1883 din cărămidă în stil baroc-vienez. Pictura a fost realizată în anul 1934. În centrul localității se află un castel în stil neoclasic, ridicat la începutul secolului al XIX-lea. Castelul cu un etaj, se impune în special prin fațada și terasa din spate, ambele străjuite de pilaștri cu capițele în stil doric. Castelul este înconjurat de un spațios parc în care se găsesc printre altele și doi stejari seculari la care în ultimii ani s-au executat importante lucrări de conservare. Potrivit tradiției populare, sub unul dintre stejari, se țineau scaunele domnesti. În localitățile componente ale comunei arădene Petriș pot fi admirate vechile case construite din lemn și acoperite cu paie.

CE MĂ FAC HERR FERDINAND?

VASILE VIȘĂOAN

Am închis ușa la mașina de proveniență românească, am mulțumit și am privit drumul lung pe care trebuie să-l străbat până la viitorul și primul meu loc de munca, Dispensarul sanitar-veterinar Petriș, o mică localitate din frumoasă zona a Văii Mureșului. Ploua îndesat, eram dezorientat, dar aveam o aliură de prinț gata să servesc o regină, care se numea medicina veterinară românească. Drumul de 3 km pare scurt și ajung în fața unei uși după care se afla viitoarea mea viață de medic veterinar.

Totul a început cu un drum, care m-a dus într-o lume în care existau regi cu sânge albastru care slujeau regina medicină și foarte multe animale, pionii majori fără care nu am exista noi, tămăduitorii necuvântătoarelor. Timpul a trecut, celor cu sânge albastru li s-au făcut repetate tranfuzii cu diverse fluide de diferite culori, pionii au început să dispară și ei, nemai făcând parte din tabla de șah a jucătorilor vremii. După fiecare pion pierdut am câștigat un fir alb de păr, iar fiecare suflet salvat a însemnat o cărămidă la viitoarea casă pe care aveam s-o construiesc. Am încercat să nu culeg foarte multe fire albe și mai degrabă să plămădesc multe cărămizi pentru un lăcaș în care să stea prințul, regina și pionii. Uneori am crezut că se poate, alteori m-am îndoit, dar respect față de pacienții mei m-a făcut să nu renunț. Acum am părul grizonat, casa este gata, dar din păcate a dispărut prințul, regina și pionii.

Străbat același drum, ce-i drept într-o mașină chiar dacă de proveniență românească, am sufletul golit, fără opțiuni și fără soluții, mă simt părăsit. Cele două iubite din noianul care l-am avut, România și medicina veterinară, m-au înșelat. Una m-a dezamăgit, iar cealaltă a murit. Prințul a murit, regina a abdicat, pionii sunt tot mai rari și atunci, ca de la cerșetor la rege te întreb: ce mă fac herr Ferdinand?

Din albumul cu poze frumoase

Biserica de lemn
din Corbești, monument istoric

ÎNSEMNĂRI ÎN ȚARA BANATULUI

Doarme răsăritul sub mantia orizontului. Doarme și departe peste mări și țări, o prințesă, e arestată ca un om de rând, pentru păcatul mai mare decât infracțiunea, de a găzdui pe pământul ei, lupte cu păsări. „O găinărie” veți spune, ei da, o găinărie în fapt, dar nu și în spirit, vorba lui Nae Ionescu. Prințesa, este fiica, una din fiicele regelui Mihai și pentru o vreme, americanii, au supus-o la cea mai grea umilință, aceea de a purta brățară de identificare.

Au dreptate balcanicii: „ce-ți fac copiii, nu-ți fac nici dușmanii!” Nu comentez nici cazul nici necazul regal, nu e rostul meu pe lumea asta să judec pe nimeni, darămite... prințesele.

Irina, așa o cheamă pe principesă, a fost arestată împreună cu soțul său John W. Walker. Ei bine, uitându-mă atent la figura acestui ins, mi-am amintit brusc, dialogul de pe podișcă dintre Moromete și Bălosu stând unul pe o stanoagă altul pe cealaltă când la întrebarea lui Bălosu: „Moromete, te-ai gândit, mă, la ce-ți spusei eu de dimineață? Bălosu se trezi cu privirea lui Moromete, lipită de urma unui flăcău, care trecu pe lângă ei și dădu bună ziua. Când Moromete încetă să se mai uite, se întoarse către Bălosu și în locul răspunsului la întrebare, întrebă el:

- Al cui e, mă, ăsta?
- Al Bîldii! răspunde Bălosu.
- O fi însurat?
- Nu este! răspunde Bălosu cu glas surd.
- Dar pe unde stă Bîldea ăsta?
- Prin Cățelești.
- Hm! făcu Moromete.
- De ce te miri?
- Păi tu n-ai văzut?!
- Ce să văd, Moromete? întrebă Bălosu cu fălcile încheștate.
- N-ai văzut, mă, ce urât e?

Spune Sadoveanu: „Vă îndemn pe cei de la câmpie să vă suiți la munte, să ascultați cerbul la începutul toamnei.” Asta și fac. Mă despart, vremelnice, de satul din câmpia Banatului, unde am reîntâlnit într-una din zile, un loc misterios al copilăriei mele: monumentul Kuruților, al țăranilor români și unguri participanți la războiul țărănesc din 1514 de sub conducerea lui Doja. Nimeni nu-și mai amintește astăzi de el, cum nimeni nu-și mai aduce aminte de cei cărora le-a fost închinat. În jurul său am desfășurat multe din manevrele jocului de-a războiul.

Culorile toamnei, chemările împerecherii, zborul în cercuri largi al păsărilor ce în curând vor pribegi spre alte pământuri și munții tăcuți, încercănați de nesomnul verii, încrețindu-se sub mantia multicoloră a toamnei. Aici în munte, am învățat că deosebirea dintre bine și rău, se face după modul în care îți folosești libertatea.

Ce perioadă de mătase brodată cu poezie, a avut Franța, și prin ea lumea toată, către finalul secolului al XIX-lea, în timpul așa numitei, *La Belle Epoque*. E destul să ne amintim că o curtezană spaniolă, La Belle Otero, a fost amanta a cel puțin șase capete încoronate europene, iar sânii ei au servit drept model pentru cupolele Hotelului Carlton din Cannes. O, tempora...

Vine o zi în viața oricărui bărbat, când trebuie să înțeleagă și să accepte, că în dragoste, adevărul nu ajută pe nimeni; dragostea adevărată e prea complicată ca să o complici spunând adevărul. Adevărul e ca oxigenul pur. Te poate ucide. Trebuie să-l combini cu ceva. Da, dar combinația aceea, într-o altă zi, când ajungi la înțelepciunea lui Elvin că un adevăr păgubitor este preferabil unei minciuni folositoare, te poate ucide.

VASILE TODI

De la cine am învățat eu că un ateu, este mai primejdios decât un drac? Dracul crede în Dumnezeu. Se teme de El. Ateul nu.

Nu credeam să ajung să văd lacrimi electorale. Pe șuvoaiele lor, Băsescu a ajuns președinte. Pe altă scenă, a aceluiași teatru dâmbovițean, un alt actor politic, Sorin Oprescu, plânge. *Țara aceasta piere din lipsă de Oameni, nu din lipsă de programe.*

Au trecut zilele verii fără să deschid televizorul. Am învățat astfel, că se poate trăi liniștit chiar și în România. Deasupra creștelor semețe ale Munților Zărand, plutește majestos, același corb ce-mi însoțea în iarnă plimbările diurne. Deasupra lui, amurgul se stinge în propriile vâpăi. Păsări de felurite neamuri, se pregătesc de plecare. Prin ierburile pădurii, mișună, știute și nemaivăzute de mine viețuitoare. Pe piatra fântânii, o șopârlă se lenevește în razele soarelui de toamnă și pe șezlong, mă așteaptă «Donul liniștit» o capodoperă egală cu «Război și pace». Îl recitesc aici în liniștea unor păduri, în care singura armă care a lătrat vreodată, este aceea care latră și azi: pușca braconierului.

În scurtele întreruperi de lectură, ascult înregistrarea operei *Boema* de Puccini, sub bagheta lui von Karajan. Cu acest machedon, de un orgoliu gordian, Orchestra Filarmonică din Berlin a devenit cea mai bună orchestră a lumii.

Încerc o apropiere a celor două genii: Șolohov și von Karajan. Și unul și celălalt, au domnit ca stăpâni absoluți peste lumea lor. Cu curaj, cu demnitate, cu orgoliu nepământean. Întrebat de un taximetrist vienez, unde să-l ducă, Karajan a răspuns detașat de subiect: „Oriunde, căci oriunde mă duci, este nevoie de mine.”

La mii de kilometri distanță, un personaj influent al Moscovei roșii, îi reproșea lui Șolohov că nu l-a făcut bolșevic pe eroul «Donului liniștit». Răspunsul lui Șolohov: „Eu l-am tras spre comunism, dar el n-a vrut să vină!”

Se regionalizează România. Dacă județul Mehedinți, va lua locul Hunedoarei, Țara Banatului, e la trei pași de reîntregire. Se împlineste astfel zicala: istoria e ca roata, calcă mereu la interval de timp regulate, în același punct.

Belgradul toamna, e ca o sârboaică îndrăgostită: pătimaș și mândru. Aici acum mulți ani, primarii noștrii, ar fi putut învăța cum trebuie primit un poet.

Nichita, cel care pentru sârbi a fost poetul absolut, a primit aici cheia de aur a orașului Belgrad, care nu era dăruită decât președinților și regilor, povestea odată Adam Puslojic. Primar al Belgradului, era Bogdan Bogdanovici, un mare sculptor și arhitect, care adora poezia lui Nichita. Și atunci, s-a întâmplat așa: primarul îl aștepta pe Nichita, solemn ca un steag național, înconjurat de presă și de televiziuni. În timp ce se îndrepta spre el, Nichita a făcut un gest sublim: brusc s-a lăsat în genunchi și și așa a continuat să meargă. Primarul, impresionat, s-a pus și el în genunchi și s-a apropiat, mergând la fel, spre Nichita... În genunchi s-au îmbrățișat și s-au sărutat... În vremea asta, șeful protocolului privea interzis la scena din fața sa și nu știa ce să facă. S-a uitat speriat la Puslojic, întrebându-l speriat: „Și eu ce scriu?” Răspunsul lui Adam: „Desenează!”...

Da, așa era Nichita: *Era un domn, nu sta să se tocmească: / Dădea bacșiș la flori să înflorească, / Le mituia pe toamne să se facă, / Prin plopii lui, că au uitat să treacă.* Și e toamnă la Belgrad...